

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Onye Bụ Jizọs? — Ọmụmụ Baịbụl KJV Na Nọmba Strong

ONYE BỤ JISỌS · IJE GBASARA BAỊBỤL, SITE NA JENESIS RUO NA MKPUGHE

Ozizi Bibul Bụ Ntọala — Ozioma Jizọs Kraịst

OKWU MMEGHE

Narị afọ asaa tupu a mụọ Jisọs, otu onye amụma dere ihe a ga-akpọ nwata a. Ọ bughị aha i ga-enye mmadụ efu. I kwesighi ikwere ihe ọ bụla iji guo ọmụmụ ihe a. Naanị ihe i kwesiri bụ idi njikere ilele anya. Ihe fọrọ nke nta ka bụrụ mmadụ niile di ndu anurula aha Jisọs. Ma ndi di ntakiri ka gurula ihe Baibul n'onwe ya kwuru banyere ya wee tule ya n'onwe ha. Ihe ọ bụla i kwere taa, na ihe ọ bụla a kuziiri gi, adighi emetuta anyi. Anyi na-enwe obi utọ na i biara ka i mubaa nghota gi banyere Jisọs site n'isi mmalite ya. E dere amaokwu ọ bụla n'uju, ka i hu ahiriokwu ahụ dum, ọ bughị naanị otu akukụ ya. Ebe Baibul kwuru ihe kpomkwem, ọmụmụ ihe a na-ekwu otu ahụ. Ebe mkpebi si na idotu amaokwu n'akukụ ibe ha, ọmụmụ ihe a na-ekwuputakwa nke ahụ. Ọ dighi ihe dabere naanị n'okwu onye ọ bụla n'ime nke a. Ugbo a, guo ihe onye amụma ahụ dere.

ANCHOR MMEGHE

Ajizaya 9:6 N'ih i na amurala anyi otu nwa, e nyekwala anyi otu nwa nwoke. Ọ ga-abukwa onye ga-achi anyi. Ndi a ga-abu aha ya, Onye Ndumodu di Ebube, Chineke bu dike, Nna nke mgbe ebighi ebi, Eze Udo.

A MURU NWATA + E NYERE NWA NWOKE → A GA-AKPỌ AHA YA CHINEKE DI IKE.

Narị afọ asaa tupu a mụọ Jizọs, otu onye amụma dere na a ga-akpọ nwata a Chineke di ike. Nwa oheru Jizọs dinara n'ime ebe iri nri anumanu. Guo amaokwu ahụ nwayọọ. Amaokwu ndi a na-ekwuputa ozi zuru oke nke ọmụmụ ihe a.

A. CHINEKE NKE SIRI "KA ANYI" — OTU CHINEKE, MA KARIA OTU ONYE NA-EKWU

A1. Genesis 1:26 Mgbe ahụ, Chineke kwuru si, "Ka anyi mee mmadụ n'oyiyi anyi, dika udiri anyi si di, ka ha chia azu niile nke osimiri, na anu ufe niile nke eluigwe, na anu ulo niile, na anu ohia niile, na ihe

niile e kere eke nwere ndụ nke na-akpụ akpụ n'ala.” (27) Ya mere, Chineke kere mmadụ n'oyiyi nke ya, n'oyiyi Chineke ka o kere ha, nwoke na nwanyị ka o kere ha.

KA ANYỊ MEE MMADỤ N'ỤDỊ YITURỤ ANYỊ, DỊKA ỌNỌDỤ ANYỊ → YA MERE, CHINEKE KERE MMADỤ N'ỤDỊ NKE YA.

(Echiche m nkeonwe: Gụọ Genesis 1:26 na Genesis 1:27 ọnụ. Ejila obi eze zoo ọdịiche dị n'etiti amaokwu abụọ ahụ. Genesis 1:26 kwuru "anyị" na "nke anyị." Genesis 1:27 kwuru "onyinyo ya" na "Chineke kere," ha abụọ bụ ọnụ ọgụgụ so naanị otu. Baibul na-ekwuputa amaokwu abụọ a n'akụkụ ibe ha na-enweghị ihere ọ bụla. Baibul kwa naanị na-ekwuputa ha abụọ.)

A2. Genesis 3:22 Onyenwe anyị Chineke sirị, “Lee, mmadụ adịla ka onye ọbụla n’ime anyị site n’imata ihe ọma na ihe ọjọọ. Ugbu a, ka ọ gharakwa i setipụ aka ya ghorọ mkpuru osisi ahụ na-enye ndụ rie, si otu a dirị ndụ ruo mgbe ebighị ebi.”

NWOKE A AGHỌWO ONYE N'OTU N'IME ANYỊ, IMATA IHE ỌMA NA IHE ỌJỌỌ.

A3. Genesis 11:7 Ngwa, ka anyị rida gaa gbarugo asụsụ ha, ka onye o bụla ghara ighota asụsụ ibe ya.”

KA ANYỊ RIDA + GBAGWOJUO ASỤSỤ HA ANYA.

A4. Aizaya 6:8 Mgbe ahụ, anurụ m olu Onyenwe anyị ka ọ na-aju, “Onye ka m ga-eziga? Onye ga-ejekwara anyị?” Asirị m, “Lee m, ziga m.”

ONYE KA M GA-EZIGA + ONYE GA-EJERE ANYỊ?

(Echiche m nke onwe m: Lelee nke ọma Aizaya 6:8. Amaokwu ahụ nwere ụdị abụọ n'otu ahirịokwu ahụ: "Kedu onye m ga-eziga" na "onye ga-agara anyị." Otu onye na-ekwu okwu ahụ ji ma ụdị mmadụ otu na ụdị mmadụ ọtụtụ eme ihe n'otu oge. Nke a abụghị mmejọ e dere n'ide ihe, ọ bụkwa na ọ bughị na Chineke ji okwu ọtụtụ mmadụ akọwa onwe ya naanị. Otu usoro a na-eme ọtụtụ mgbe, n'ọtụtụ akwukwo dị iche iche nke Baibul, gbanyuọ ọtụtụ narị afọ.)

A5. Diuteronomi 6:4 Nurụ gị Izrel, Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, Onyenwe anyị bụ otu.

[H259 echad ■]

NURỤ GỊ IZREL, ONYENWE ANYỊ BỤ CHINEKE ANYỊ, ONYENWE ANYỊ BỤ OTU.

(Echiche m n'onwe m: Diuteronomi 6:4 na-achi ọmụmụ ihe a niile. Otu Chineke dị, naanị otu: ọ bughị abụọ, ọ bughị atọ, ọ bughị ọtụtụ. Amaokwu ọ bụla dị n'ọmụmụ ihe a nke ga-egosi Chineke nke abụọ ka a gụrụ ya n'uzọ na-ezighị ezi, Diuteronomi 6:4 bụkwa nnwale maka nke ahụ. Lezie anya n'okwu Hibru amaokwu a ji akọwa "otu." Okwu ahụ bụ echad. Ọ bụ otu okwu ahụ e ji akpọ mgbede na ọtụtụ OTU ụbọchị, ọ bụ ezie na ụbọchị nwere akụkụ abụọ, na mgbe a na-akpọ nwoke na nwunye ya OTU anụ ahụ, ọ bụ ezie na ha bụ mmadụ abụọ. Baibul hoooro okwu maka "otu" nke kwere ka o nwee ihe karịrị otu onye n'ime ya. Genesis 1:26 dekwara Chineke na-ekwu, "ka anyị mee.")

A6. Aizaya 45:5 Ọ bụ m bụ Onyenwe anyị, ọ dighikwa onye ọzọ dị; ewezuga m, ọ dīkwaghị Chineke ọzọ dị. Ọ bụ ezie na i maghị m, ma aga m eme ka i dirị ike.

ABỤ M ONYENWE ANYỊ + ỌNWEGHỊ ỌZỌ + ỌNWEGHỊ CHINEKE NA-ADIGHỊ M.

(Echiche m nkeonwe: Aizaya 45:5 na-ekwuputa akụkụ ọzọ nke eziokwu a, ọmụmụ ihe a agaghikwa agbanahụ ya. Chineke kwuru n'uzọ doro anya na o nweghị Chineke ọzọ ma e wezuga ya. Ihe ọzọ niile a ga-achoputa n'ime peeji ndị a apughị iwerewo ya mee Chineke nke abụọ. Ihe ha ga-achoputa n'ezie dị iche ma kachasi mma karịa Chineke nke abụọ: bụ otu Chineke ahụ na-eme ka a mata ya n'etiti ndị mmadụ.)

B. ONYE A KPỌRỌ MMỤỌ OZI NKE ONYENWE ANYỊ — ONYE A KPỌKWARA CHINEKE

Okwu Hibru a sughariri di ka "mmụọ ozi" bụ malak (H4397). Malak putara onye e zipurū. Malak na-akọwa ozi e nyere onye ahụ e zipurū, ọ bughị ọdịdị onye ahụ n'onwe ya. Chetakwa ihe Baibul kwuru gbasara onye a e ziri ozi n'akukọ ndi di n'okpuru.

B1. HAGA NA OZARA — Ọ KPỌKUO YA AHA

Genesis 16:7 Ma mmụọ ozi Onyenwe anyị huru ya n'akukụ isi iyi mmiri di n'ozara, n'akukụ uzọ Shua **[H4397 malak ■]** (8) juo ya si, “Hega, ohu nwanyị Serai, olee ebe i si bia, olee ebe ka i na-ejekwa?” Hega zara si, “Ọ bụ site n’ihu nne m ukwu Serai ka m na-agba ọsọ.” (9) Mmụọ ozi Onyenwe anyị gwara ya si, “Laghachikwuru nne gị ukwu. Doo onwe gị n’okpuru ya.” (10) Mmụọ ozi Onyenwe anyị sịkwa ya, “Aga m amuba umu gi, ka a hapu inwe ike iguta ole ha di.”

AGA M AMUBA UMU GỊ, KA A HAPU INWE IKE IGUTA OLE HA DỊ.

Jenesis 16:13 Hega kpokuru aha Onyenwe anyị, onye gwara ya okwu si, “Ị bụ Chineke m na-ahụ m.” N’ihi na Hega kwuru si, “Ahụla m, ugbo a, onye ahụ na-ahụ m.”

HEGA KPỌKURU AHA ONYENWE ANYỊ, ONYE GWARA YA OKWU SI, “Ị BỤ CHINEKE M NA-AHỤ M.

(Echiche m ndị ọ bụ n'onwe m: Ihe abụọ dị na Jenesis isi 16 kwesiri ime ka onye na-agụ ya kwusi obi ya. Nke mbụ, onye a na-akpọ "mmụọ ozi nke Onyenwe anyị" kwuru si, "M ga-eme ka mkpuru gi mụbaa." Ọ sịghị, "Onyenwe anyị ga-eme ka mkpuru gi mụbaa." Ọ na-ekwu dika onye na-eme ka ọ mụbaa. Nke abụọ, ọ bughị Hega ka ọ kwuru okwu a, kama ihe odide Baibul n'onwe ya kpọrọ mmụọ ozi nke Onyenwe anyị a "Onyenwe anyị nke gwara ya okwu." Hega akpọla otu onye a "Gị bụ Chineke." Onye na-akọ akụkọ n'akwukwọ Jenesis kwenyekworo na nkwpụta Hega.)

B2. AKA DỊ N'ELU ISAAC — O JI ONWE YA ỤA IYI

Jenesis 22:11 Ma mmụọ ozi Onyenwe anyị si n'eluigwe kpọọ ya oku si ya, “Ebrahim! Ebrahim!” Ebrahim zara, “Lekwa m n’ebe a.” (12) Ọ siri ya, “Emetukwala nwokorobia ahụ aka. Emekwala ya ihe ọbụla. N’ihi na amatala m ugbo a na ị na-atụ egwu Chineke, ebe ọ bụ na i kwenyere iji nwa gị nwoke, naanị otu nwa nwoke i nwere chụọrọ m aja.”

N'IHI NA Ị JIGHỊ NWA GỊ, BỤ NWA GỊ NAANỊ, GBOCHIE M YA.

Jenesis 22:15 Mmụọ ozi Onyenwe anyị sitere n'eluigwe kpọọ Ebrahim oku nke ugboro abụọ (16) si, “Mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị, ji onwe m na-añu iyi na-ekwuputa si, ebe ọ bụ na i mere ihe dị otu a, na i kwenyere iji nwa gị nwoke, naanị otu nwoke i nwere chụọrọ m aja (17) aga m agozi gị n’ezie, mekwa ka ụmụ ụmụ gị mụbaa n’ọnụọgụgụ dika kpakpando nke mbara eluigwe na dika aja dị n’ọñụ mmiri osimiri. Ụmụ ụmụ gị ga-enwetara onwe ha ọñụ ụzọ ama ndị iro ha. (18) Sitekwa na mkpuru gị ka a ga-agozikwa agburu niile nọ n’ụwa, n’ihi na i rubeere m isi.”

EJI MU ONWE M AA IYI, KA ONYENWE ANYI SI EKWU → N'IME MKPURU GI KA A GA-EJI GOZIE MBA NILE DI N'UWA.

(Echiche m nkeanya: Tulee ahiriokwu abụọ dị na Jenesis 22:11-18. Ahiriokwu mbụ bụ, "Ị jughị inye M nwa gị." Ebrahim nọ na-achụ nwa ya aja nye Chineke. Onye na-ekwu okwu n'ahiriokwu a kwuru na e wepughị nwa ahụ n'aka onye na-ekwu okwu ahụ. Ahiriokwu nke abụọ bụ, "Onwe m ka m ji na-añu iyi, ka Onyenwe anyị kwuru." N'oge ochie, mmadụ na-añu iyi n'aha onye ka ya ukwu. Ozi e kere eke, nke naanị na-eweta ozi, adighi añu iyi n'onwe ya. Ozi e kere eke adighi abianye aka n'iyi ji aha ọgbugba ndụ nke Chineke. Ndị Hibru 6:13 na-enye ihe kpatara ya. Ndị Hibru 6:13 kwuru na Chineke n'uru iyi n'onwe ya. Ndị Hibru 6:13 na-ekwu ihe kpatara ya: "n'ihi na ọ nweghị onye ka ya ukwu ọ ga-eji añu iyi.")

B3. JAKQB LUSORO OTU NWOKE OGỤ — MA GỤA AHA EBE AHỤ "IHU CHINEKE"

Jenesis 32:24 Emesịa, Jekob loghachiri nọdu naanị ya. Mgbe ahụ, otu nwoke bịaara gbaso ya mgba. Ha abụọ gbagidere mgba a tutu chi ebido ibo. (25) Mgbe nwoke ahụ huru na ọ pughị imeri Jekob na mgba ahụ, ọ tiri Jekob aka n’okpu, mee ka okpu ya hịkwapu site n’ọñodu ya. (26) Mgbe nke a mesiri, nwoke ahụ gwara Jekob si ya: “Hapu m aka ka m laa, n’ihi na chi ebidola ibo.” Ma Jekob zara si ya, “Ọ bụ naanị mgbe ị goziri m ka m ga-ahapu gị ka ị laa.”

OTU NWOKE MAKPARA YA MGBA → AGAGHỊ M AHAPỤ GỊ, MA Ọ BỤ NA I GOZIE M.

Jenesis 32:28 Nwoke ahụ zara si ya, “Aha gị agaghị abukwa Jekob, kama ọ ga-abụ Izrel, n’ihi na gị na Chineke na ndị mmadụ gbara mgba, ị mmeri.” (29) Jekob siri, “Biko gwa m aha gị.” Ma ọ zaghachiri, “Gini mere ị ji aju aha m?” Mgbe ahụ, ọ goziri ya n’ebe ahụ. (30) Jekob kpọrọ aha ebe ahụ Peniel, n’ihi na ọ siri, “Ahụla m Chineke ihu na ihu, ma e chebere ndụ m.”

DIKA ONYE-EZE, I NWERE IKE N'EBE CHINEKE NỌ → AHỤWO M CHINEKE IHU N'IHU, A ZỌPỤTAKWARA NDỤ M.

(Echiche m nkeonwe: Ihe odide Jenesis 32 na-akpọ onye a nwoke. Nwoke a na-amagide Jekob na-ekwu na Jekob nwere ike SO CHINEKE. Jekob kpọrọ ala ahụ "ihu Chineke." Jekob kwuru na e chebere ndụ ya. Jekob rịọ nwoke a maka aha. Jekob enweghị aha ọ nara, kama ọ bụ ajuju e ji zaghachi ya. Cheta ajuju a a zaghi gbasara aha ahụ. Otu ajuju ahụ na-abighachi ozọ, n'akwukwọ ozọ dị n'Akwukwọ Nso, otutu narị afọ ka e mesiri.)

B4. OSISI NKENKE NKE OKỤ REPURỤ — MMỤỌ OZI BỤ ONYE BỤ MỤ ONWE M

Opupu 3:2 N’ebe ahụ, mmụọ ozi nke Onyenwe anyị mere ka ọ hụ ya n’okụ na-ere n’etiti ọhia. Mosis huru na ọ bụ ezie na ọhia ahụ na-enwu oku ma ọ naghị ere oku. (3) N’ihi ya, Mosis chere n’obi ya si, “Aga m aga nso leruo ihe omimi a anya, otu oku si enwu ma ọhia anaghị ere oku.” (4) Mgbe Onyenwe anyị

hụrụ na ọ tughariri ka ọ hụ ihe na-eme, Chineke kpọrọ ya oku site n'ime ọhia ahụ, “Mosis! Mosis!” Ọ si, “Lekwa m n'ebe a.” (5) Mgbe ahụ, ọ sirị ya, “Abiakwala nso. Yipụ akpụkpọkpwu gi, n'ihu na ebe i guzo bụ ala di nsọ.” (6) Ọ sirị, “Abụ m Chineke nke nna gi. Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob.” Mosis zoro ihu ya, n'ihu na ọ tūrụ egwu ilegide Chineke anya.

MMUOOZI ONYENWE ANYI PUTARA N'OKU OKU → CHINEKE KPWARA YA SITE N'ETITI OSISI OHIA AHU.

Ọpụpụ 3:14 Chineke sirị Mosis, “ABỤ M ONYE M BỤ. Naanị gwa ụmụ Izrel na ‘ABỤ M zitere gi.”

MỤ ONWE M BỤ IHE M BỤ → MỤ ONWE M BỤ ONYE ZIGARA M ZIGA UNU.

(Echiche m nke onwe m: Ọpụpụ 3:2 kwuru na mmụọ ozi nke Onyenwe anyi. Amaokwu abụọ ka e mesiri, Ọpụpụ 3:4 kwuru na Onyenwe anyi, na Chineke. Otu ohia ahụ, otu ọkụ ahụ, na otu olu ahụ putara n'amaokwu abụọ ahụ. Baibul adighi ewere nke a di ka ihe megiderita onwe ya. Otu olu a na-esote inye aha ahụ Izrel ga-eburu ruo mgbe ebighi ebi: ABỤ M ONYE M BỤ.)

NLELE DỊ ICHE, IHE OMUME OTU AHỤ — ọhia na-ere ọkụ na Jizos n'ogige ụlọ nsọ

Jon 8:56 Nna unu Ebrahim nūriri ọnụ mgbe o chetara na ọ ga-ahụ ụbọchị m; ọ hūrụ ya ma nūrịakwa ọnụ.” (57) Ndị Juu sirị ya, “Ị gbaghegi iri afọ ise ma ị hula Ebrahim?” (58) Jizos sirị ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, tupu amụọ Ebrahim, mụ onwe m nọ ya.” (59) Ya mere, ha tūlūlitere nkume itū ya, ma Jizos zoro onwe ya, sitekwa n’ulonsọ ukwu ahụ pụọ.

TUPU ABRAHAM ADỊ, MỤ ONWE M BỤ → MGBE AHỤ KA HA WELITE OKWUTE ITỤ YA.

(Echiche m nkeonwe: Debe ihe omume abụọ a n'akụkụ ibe ha, ka ọdiche ha kuziere ihe. N'ohia ahụ, olu si n'ime ọkụ ahụ kwuo, ABỤ M. Moses zochiri ihu ya n'ohia ahụ. N'ulọ nsọ ahụ, otu nwoke guzoro n'ihu igwè mmadụ kwuo, ABỤ M. Igwè mmadụ ahụ bulitere okwute. Igwè mmadụ ahụ anaghị enwe mgbagwoju anya banyere ihe Jizos kwuru. Igwè mmadụ ahụ ghọtara Jizos kpomkwem. Igwè mmadụ ahụ kpabiri na okwu Jizos kwuru kwesiri ka a tugbuo ya na nkume. Riba ama kwa na Jizos ekwughị, "Tupu e mụọ Ebrahim, M DỊRỊ." Jizos kwuru, ABỤ M.)

B5. MANOA NA NWUNYE YA — AHA BỤ IJỤ ANYA

Ndị Ikpe 13:3 Otu ụbọchị, mmụọ ozi Onyenwe anyi gosiri nwanyị a onwe ya, gwa ya okwu si, “Ọ bụ ezie na ị bụ nwanyị aga nke mere na ị mụtaghị nwa ma na mgbe na-adighi anya, ị ga-atūrū ime mụta nwa.

OTU ҮBỌCHỊ, MMҮO OZI ONYENWE ANYI GOSIRI NWANYI A ONWE YA → I GA-ATҮRҮ IME MҮTA NWA.

Ndị Ikpe 13:17 Mgbe ahụ, Manoa jurū Mmụọ ozi Onyenwe anyi ahụ, si, “Biko, ginị bụ aha gi, ka anyi nye gi nsopurū diiri gi mgbe okwu gi mezuru?” **[H6383 piliy ■]** (18) Ọ zara, “N’ihu ginị kwa ka ị na-ajụ banyere aha m? Ọ bụ ihe kariri nghota.”

N'IHI GINI KWA KA I NA-AJҮ BANYERE AHA M? O BҮ IHE KARIRI NGHOTA?

Ndị Ikpe 13:20 Mgbe ire ọkụ ahụ sitere n'ebe ichu aja ahụ na-arigo na-aga elu, Mmụọ ozi Onyenwe anyi wuliri elu soro ire ọkụ ahụ rigoro gawa n'eluigwe! Mgbe Manoa na nwunye ya hūrū ka nke a na-eme, ha kpuru ihu ha n'ala. (21) Mgbe Mmụọ ozi Onyenwe anyi na-egosighi onwe ya ọzọ nye Manoa na nwunye ya, ka Manoa ghọtara na ọ bụ Mmụọ ozi Onyenwe anyi ka ha hūrū. (22) Manoa gwara nwunye ya si, “Anyi aburula ndi nwurū anwū, n'ihu na anyi ahula Chineke!”

MMҮO OZI NKE ONYENWE ANYI RIGORO N'OKҮ NKE EBE ICHUÀJÀ → ANYI AGHAGHI INWҮ, N'IHI NA ANYI AHҮLA CHINEKE.

(Echiche m nkeonwe: Ihe atọ putara ihè na Ndị Ikpe isi 13. Manoa jurū aha ahụ, kpomkwem otu Jekob mere na Jenesis 32. Ejighachiri Manoa aha ahụ ọzọ, oge a ya na ihe kpatara ya. Okwu Hibru e nyere maka ihe kpatara ya bụ piliy (H6383). KJV sughariri piliy dika "nzuzo." Piliy putara ihe di ebube nke mmadụ na-apughị imata. Piliy si na otu mgborogwu ahụ e si nweta pele (H6382), bụ okwu a sughariri "Onye ebube" na Aizaya 9:6, ebe a kpọrọ nwa a mūrū anyi aha. Otu mmụọ ozi Onyenwe anyi a wee rigoro n'ime ọkụ ebe ichuàjà ahụ. Nkwubi okwu Manoa nkeonwe ya abughị "anyi ahula mmụọ ozi." Nkwubi okwu Manoa bụ "anyi ahula Chineke.")

B6. OCHỊAGHA NỌ N'ÈZÍ JERIKO — E KPERE YA ISIALA, WEPҮKWA AKPҮKPỌ ҮKWU

Joshua 5:13 Mgbe Joshua nọ nso obodo Jeriko, o weliri anya ya elu hụ otu nwoke ka o guzo n'ihu ya. Nwoke a mputara mma agha ya jide ya n'aka ya. Joshua jekwuru ya juo ya si ya, “Ị dinyeere anyi ka ị dinyeere ndi iro anyi?” **[H8269 sar ■]** (14) Nwoke ahụ zaghachiri ya si, “Ọ dighi onye m dinyeere, kama

abịara m ugbu a dika ọchiagha usuu ndi agha Onyenwe anyi.” Joshua dara n’ala kpuo ihu ya n’ala kpoo isiala nye ya, si ya, “Ejikerela m ime ihe obula i nyere n’iwu. Onyenwe m, gini ka i chorọ ka m mee?” (15) Ọchiagha usuu ndi agha Onyenwe anyi zara si Joshua, “Yipu akpukpoukwu gi, n’ihi na ebe ahụ i guzo bu ala di nsọ.” Joshua mere dika o gwara ya.

JOSUA DAA N’IHU YA N’ALA, KPỌKUOKWA CHINEKE → TOPU AKPỤKPỌ ỤKWỤ GỊ N’ỤKWỤ GỊ; N’IHI NA EBE I NA-EGUKWASI ỤKWỤ BỤ EBE DỊ NSỌ.

NLEBA ANYA DỊ ICHE, IHE NKỌWA OTU N’OTU — ndi ikom abuo a gwara ka ha yipu akpukpo ụkwu ha

Ọpupu 3:5 Mgbe ahụ, o sirị ya, “Abiakwala nso. Yipu akpukpoukwu gi, n’ihi na ebe i guzo bu ala di nsọ.” **ABIAKWALA NSO. YIPU AKPỤKPỌ ỤKWỤ GỊ, N’IHI NA EBE I GUZO BỤ ALA DỊ NSỌ.**

(Echiche m nke onwe m: Riba ama otu iwu ahụ, n’okwu foro nke nta ka o buru otu, e nyere ndi ikom abuo di iche iche, nari afọ di iche iche n’etiti ha. N’ohia ahụ, iwu ahụ si n’olu ihe akwukwo nsọ kporo Onyenwe anyi na Chineke. N’azu obodo Jeriko, iwu ahụ si n’aka nwoke guzo n’ebe ahụ ji mma agha n’aka ya. Joshua dara n’ihu ya wee kpoo isiala fee nwoke a ofufe. Nwoke ahụ ajughị ofufe ahụ. Tụnyere nke a na ihe mmuo ozi e kere eke n’ezie na-eme mgbe mmadu na-agbali ife mmuo ozi ahụ ofufe. Mmuo ozi ahụ sirị, "Abu m nnoo onye oru ibe gi" (Mkpughe 19:10), ma sikwa, "fee Chineke ofufe" (Mkpughe 22:9). Jon gbaliri ife mmuo ozi ofufe ugboro abuo, mmuo ozi ahụ aju ya ugboro abuo ahụ. O dighi onye juru ofufe Joshua fere n’azu obodo Jeriko.)

B7. UGBU A, AGBA OHUU KWURU IHE DỊ ỌCHA NKE UKWUU

Jon 1:18 O dibeghi onye obula hurula Chineke, ma Chineke, onye naani ya bu Okpara Nna muru. Onye ya na Nna di na mma, emeela ka anyi mata ya. **[G1834 exegeomai ▀] [G3439 monogenes ▀]** **Ọ DIGHỊ MMADỤ HURỤ CHINEKE MGBE Ọ BỤLA → NWA NA-AMỤ NANI YA KỌWAPUTARA YA.**

Jon 5:37 Ya bu Nna ahụ zitere m na-agbakwa ama n’onwe ya banyere m. Unu anubeghi olu maobu hu udidi ya.

UNU ANUBEGHI OLU MAOBU HU UDIDI YA.

1 Timoti 6:16 Onye naani ya na-adighi anwu anwu. Onye na-ebikwa n’ime ihè nke mmadu obula na-apughị ibiaru nso. Onye mmadu obula na-ahubeghi anya mgbe obula, onye a na-apughikwa ihu anya. O bu ya ka nsopuru na ike diri ruo mgbe ebighi ebi. Amen.

ONYE NA-EBIKWA N’IME IHÈ NKE MMADỤ ỌBỤLA NA-APUGHỊ IBĪARU NSO → ONYE MMADỤ ỌBỤLA NA-AHUBEGHI ANYA MGBE ỌBỤLA, ONYE A NA-APUGHİKWA İHÜ ANYA.

Ugbu a, dobe okara abuo nke Baibul n’akuku ibe ha ma guo okara abuo ahụ onu.

Agba Ochie na-ekwu, otutu mgbe, na ndi mmadu HURU onye a, gwa onye a okwu, riri nri n’ihu onye a, mgb a onye a, ma diri ndu.

Agba Oheru kwuru, n’uzo doro anya na ugboro ato, na o dibeghi onye hurula Chineke bu Nna, na o dikwaghi onye puru ihu Chineke bu Nna.

Onu okwu abuo ahụ bu eziokwu. Ya mere, onye ndi mmadu huru n’Agba Ochie na Nna ahụ ndi mmadu na-apughị ihu abughị otu onye. Jon kwuru onye onye ahụ a huru bu. O na-asị na onye a huru bu Okpara o muru naani ya, Okpara nke no n’obi Nna, na na Okpara a eduwo Chineke bu Nna gaa n’ebe a puru ihu Chineke bu Nna anya.

[AMAMIHE E JIKOTARA ONU — ỌBỤLA N’OTU AMAMIHE EKWUGHỊ NKE A NA YA NAANI]

(Echiche m onwe m: Kpachara anya ma nwee eziokwu ebe a, n'ihu na ebe a kpomkwem ka mmadu nwere ike imalite itinyeyi n'ime Akwukwo Nso. Ihe e kwuru KPOMKWEM: ihe odide Agba Ochie n'onwe ya na-akpo onye ozi e zigara a Onyenwe anyi na Chineke, ndi mmadu zutere onye ozi a na-ekwukwa otu ihe ahụ. Akukū ahụ abughị mmechi ihe echiche. Akukū ahụ bụ ihe ahirjokwu ndi ahụ na-ekwu. Ihe A na-ERUTE site n'ijiko amaokwu: na onye a a na-ahụ anya bụ kpomkwem Okpara ahụ. O dighi otu amaokwu na-ekwu "mmuo ozi Onyenwe anyi di na Genesis 16 bu Jizos." Mmechi ihe echiche a bụ ihe e rutere site n'idobe Jon 1:18, Jon 5:37, na 1 Timoti 6:16 n'akukū akukū ndi Agba Ochie ma juo onye ka a na-ahụ anya. O bụ ya mere akara ahụ ji diri ebe ahụ, akaraahukwa na-anogide ebe ahụ.)

B8. NA ONYE-OZI-BU-ONYENWE-ANYI PUTARA OZO NA NGWUCHA OZUZU AGBA OCHIE

Malakai 3:1 “Lee, aga m ezipu onyeozu m, onye ga-edozi uzọ n’ihu m. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ahụ unu na-ele anya ya ga-abia na mberede n’ulonso ukwu ya. Onyeozu nke ogbugba ndu ahụ, onye ihe ya na-agusi unu aguu ike, ga-abia,” ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **[H4397 malak ■]**

M GA-EZIGA ONYE OZI M + O GA-EDOZI UZO N'IHU M → ONYENWE ANYI GA-ABIA NA MBERE N'ULO NSO YA, YA BU ONYE OZI NKE OGBUGBA NDU.

ANYA DI ICHE, OHU OTU AHU — onyeozu ahụ e kwere na nkwa, na onyeozu ahụ a choputara

Mak 1:2 Dika e dere ya rii n’akwukwo Aizaya onye amuma si, “Aga m ezipu onyeozu m n’ihu gi, onye ga-edozi uzọ gi.” (3) “Otu onye na-etimkpu n’ozara, na-asi, ‘Dozienu uzọ maka Onyenwe anyi, meenu ka okporo uzọ ya guzozie.’” (4) Jon omee baptizim putara na-eme baptizim n’ozara, ma na-ekwusa baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie.

AGA M EZIPU ONYEOZI M N'IHU GI, ONYE GA-EDOZI UZO GI → DOZIENU UZO MAKAN ONYENWE ANYI.

(Echiche m onwe m: Malakai 3:1 na-akpo aha ndi mmadu abuo e zitere n'otu amaokwu. Otu onye e zitere na-aga n'ihu iji hazie uzọ. Onye ozọ e zitere ka a na-akpo "Onyenwe anyi" na "onyeozi nke ogbugba ndu." Onye nke abuo a bu onye na-abia n'ime ulonso ukwu nke aka Onyenwe anyi. Mak mepere Ozioma Mak site n'ikwuto ihe ahụ kpomkwem site na Malakai 3:1. Mak kporo onye na-ahazi uzọ aha ya Jon, no n'ozara. Nke a hapuru onye e zitere nke abuo na-akpoghi aha ya site n'aka Mak n'oge ahụ. Agba Ochie mechiri na-eche onyeozu bu Onyenwe anyi. Agba Ohuru mepere site n'onyeozi ahụ n'onwe ya na-abanye.)

C. OSISI E DINWE NA NWA NAANI YA — ABRAHAM NA AIZIK N'UGWU AHU

C1. Genesis 22:2 Chineke siru, “Duru nwa gi nwoke, naani otu nwa gi nwoke, Aizik onye i huru n’anya, gaa n’ala Moria. Jiri ya choro m aja nsure oku n’elu otu n’ime ugwu di n’ebe m ga-egosi gi.”

[H3173 yachiyd ■]

KPORO UGBUA NWA GI, NAANI NWA GI AIZIK, ONYE I HURU N'ANYA → CHUPUTA YA EBE AHU DIKA ARU AJA NSURE OKU.

C2. Genesis 22:6 Ebrahim boro nwa ya nwoke Aizik ukwu nku ahụ e ji achu aja nsure oku n’isi, ma ya onwe ya jidere oku na mma. **[H6086 ets ■]**

EBRAHAM WEERE OSISI MAKAN AJA NSURE OKU, BOKWASI YA N'AHU AIZIK NWA YA → HA ABUO JEKORO ONU.

(Echiche m n'onwe m: Na Genesis 22:6, nna anaghi ebu osisi ahụ. Aizik bu osisi ahụ gbago n'elu ugwu. Ebrahim ga-edina Aizik n'elu osisi ahụ. Okwu Hibru maka osisi ahụ bu ets (H6086). O bu okwu a na-ejikari akpo osisi di ndu, na kwa nku e gbutuwo. Otu okwu ahụ bu aha e ji akpo osisi nke ndu, na osisi ahụ di n'etiti ubi ahụ.)

C3. Genesis 22:7 Aizik gwara nna ya Ebrahim si, “Nna m.” Ebrahim zara, “Ehee, nwa m.” Aizik siru, “Oku na nku di n’ebe a, olee nwa aturu e ji achu aja nsure oku?” (8) Ebrahim zara, “Nwa m, Chineke n’onwe ya ga-eweta nwa aturu e ji achu aja nsure oku.” Ha abuo gwara n’ihu n’ije ha.

OLEE EBE ATURU MADANWU DI? → CHINEKE GA-EWEPUTA ATURU MADANWU.

C4. Genesis 22:13 Ebrahim leliri anya hu otu ebule nke eriri ohia jidere na mpi ya. Ebrahim gara jide ebule ahụ, were ya choo aja nsure oku n’onodu nwa ya nwoke.

EBULU E JIDERE N'IME OHIA N'MPI YA → WERE YA CHUO AJA OKU N'ONODU NWA YA.

Genesis 22:14 Ya mere, Ebrahim kporo ebe ahụ, “Onyenwe anyi ga-aroputa.” Ya mere ruo taa a na-asi, “N’ugwu Onyenwe anyi, a ga-aroputa.”

N'UGWU ONYENWE ANYI, A GA-AROPUTA.

(Echiche m nkeonwe: Tulee ajuju nwa ahụ ọzọ na Jenesis 22:7: ebee ka aturu ahụ nọ? Ebreham zara ajuju ahụ. Aziza Ebreham ruru ebe ọ na-amaghi. Ebreham si, "Chineke n'onwe ya ga-enweta aturu maka aja nsure oku." Nkebi okwu ahụ nwere ike inwe ihe abuo ọ putara. Otu ihe ọ putara bu na Chineke ga-enweta aturu maka onwe ya iji ya mee ihe. Ihe ọzọ ọ putara bu na Chineke ga-enye onwe ya n'onwe ya dika aturu ahụ. Ihe Chineke nyere n'ezie ubochi ahụ bu EBIRI, ọ bughị aturu. Ebiri bu aturu nwoke tozuru okè. Ebiri a nwuru n'onodu nwa nwoke ahụ, mgbe a jidere ya n'mpi ya. E ji otu ọzọ zaa ajuju Aizik n'elu ugwu ahụ. E jikwa ọzọ ọzọ hapu ajuju Aizik ka ọ ghara izaghachi. A ka ji ugwo aturu. Ebreham guru onodu ahụ aha onu jiri nkwa n'oge di n'ihu: "N'elu ugwu Onyenwe anyi ka a ga-ahụ ya.")

ODIDI DI ICHE ICHE, OTU IHE OMUME — nwa nwoke buuru nku, na Okpara buuru obe

Jenesis 22:6 Ebrahim boro nwa ya nwoke Aizik ukwu nku ahụ e ji achu aja nsure oku n'isi, ma ya onwe ya jidere oku na mma.

EIBRAHAM DOBERE NKU N'ELU AYIZIK NWA YA NWOKE → HA ABUO JEKORITARA ONU.

Jon 19:17 O buuru obe ya gaa n'ebe a na-akpo Okpokoro Isi (nke putara Golgota n'asusu Hibru).

YA ONWE YA BU OBE YA, PUO JEE N'EBE A NA-AKPO EBE OKPUKU ISI.

Jon 19:18 N'ebe ahụ ka ha kpogidere ya n'obe, ya na mmadu abuo ndi ọzọ. Otu onye n'aka nri ya, onye nke ọzọ n'aka ekpe ya.

N'EBE AHU KA HA KPOGBURU YA N'OBE + JISOS NO N'ETITI.

(Echiche m nkeonwe: Otu nna, otu okpara nna ahụ huru n'anya, otu ugwu, osisi e boro n'azu nwa ahụ n'onwe ya, na nwa ahụ na-arigo elu n'okpuru osisi ahụ. Ihe ndi a mere ugboro abuo na Baibul. Na nke mbu, na Jenesis 22, Chineke kwusiri mma ahụ. Chineke tinyere ebule dochie anya n'onodu nwa ahụ. Na nke abuo, n'obe ahụ, ọ dighi onye kwusiri onwu ahụ. Na oge a, Okpara ahụ bu onye dochie anya. Riba ama otu ihe ọzọ di iche n'etiti ihe abuo ndi a. Aizik juru, "ebee ka aturu ahụ di?" O nweghi aziza juziri Aizik n'ubochi ahụ. Aziza ahụ biara mgbe e mesiri, n'osimiri Jordan, site n'aka Jon. Jon kpoturuk mkpisi aka na nwoke na-abiakwute ya.)

C5. Jon 1:29 N'echi ya, ọ huru ka Jisos na-abiakwute ya si, "Leekwa, Nwa Aturu Chineke, onye na-ebupu mmehie uwa.

LEEKWA, NWA ATURU CHINEKE, ONYE NA-EBUPU MMEHIE UWA.

C6. Jenesis 22:2 Chineke si, "Duru nwa gi nwoke, naani otu nwa gi nwoke, Aizik onye i huru n'anya, gaa n'ala Moria. Jiri ya churo m aja nsure oku n'elu otu n'ime ugwu di n'ebe m ga-egosi gi."

Jon 3:16 N'ihu na Chineke huru uwa n'anya, nke a mere o jiri nye Okpara ọ muru naani ya, ka onye obula kweere na ya ghara ila n'iyi, kama ka o nwee ndu ebighi ebi. **[G3439 monogenes ■]**

NWA NAANI GI, ONYE I HURU N'ANYA → O NYERE NWA YA NAANI O MURU.

C7. Ndi Hibru 11:17 Site n'okwukwe Ebrahim ji Aizik chuo aja mgbe a nwalere ya. Onye ahụ natara ihe ndi ahụ e kwere nkwa, di njikere iji otu nwa ahụ o nwere chuo aja (18) ọ bu ezie na Chineke kwuru maka ya, "O bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha." (19) Ebrahim chere na Chineke puru ime ka onye nwuru anwu site n'onwu bilie, dika ihe ima atu otu ahụ ka o mekwara, n'ihu na ọ nataghachikwara ya.

O CHURU NAANI OKPARA YA MURU DIKA AJA → NA-ECHE NA CHINEKE NWERE IKE IME KA O DIGHACHI NDU, OBUNA SITE N'ONWU.

(Echiche m nkeonwe: Onye dere akwukwo Hibru ji otu okwu Grik ahụ o ji kpo Aizik nke Jon ji akpo Jizos. Okwu ahụ bu "okpara naani ya," monogenes (G3439). Onye dere akwukwo Hibru na-agwa anyi ihe Abraham na-eche n'uche ka ọ na-arigo ugwu ahụ. Abraham nọ na-eche na Chineke nwere ike ime ka nwa okorobia ahụ site n'onwu bilie. Abraham gwara umu okorobia ahụ nọ n'ala ugwu, "Mu na nwa okorobia a ga-aga ebe ahụ ife ofufe, ma anyi ga-alaghachikwute unu ọzọ." Abraham turu anya ijiri Aizik gbadaa ugwu ahụ. Onye dere akwukwo Hibru kwuru na Abraham nwetaghachiri Aizik "n'udi ihe atu." Ihe atu ebe a putara onyonyo ma ọ bu ihe iriba ama. Abali ato ka e nyesiri iwu ahụ, nwa nwoke bu onye dabara ka onye nwuru anwu lotara na-adị ndu.)

NDETU GBASARA EBE — ndetu na-akwado, ọ bughị nkwputa amaokwu ndi ahụ na-ekwu kpomkwem

2 Ihe E Mere 3:1 Mgbe ahụ, Solomon malitere iwu ulonso ukwu Onyenwe anyi. O bu n'ugwu Moria, nke di na Jerusalem, ka e wukwasiri ya, n'ebe ahụ Onyenwe anyi mere ka Devid bu nna ya hu ya anya. O bu

n'ala ebe ịzocha ọka Arauna, onye Jebus, ebe ahụ Devid họtara.

MGBE AHỤ, SOLOMON MALITERE IWU ỤLONSO UKWU ONYENWE ANYỊ. Ọ BỤ N'UGWU MỌRỊA, NKE DỊ NA JERUSALEM.

[AMAMIHE E JIKOTARA ỌNỤ — ỌBỤLA N'OTU AMAMIHE EKWUGHỊ NKE A NA YA NAANỊ]

(Echiche m nkeonwe: Jenesis 22:2 kpọrọ ebe Chineke zigara Ebreham aha ala Moraia. 2 Ihe E Mere 3:1 kpọrọ ebe Solomon wuru ụlọ nsọ ahụ aha ugwu Moraia, na Jerusalem. Ya mere, ugwu ebe a fọrọ nke nta ka e chọọ Aizik aja na ugwu nke aja niile e churụ n'ụlọ nsọ mgbe e mesiri bụ otu aha. Jerusalem bụkwa otu obodo ahụ ndị agha kpogburu Jizos n'ọbọ na mgbidi obodo ahụ apụtara. Kwuo naanị ihe amaokwu Akwukwọ Nsọ kwuru. Amaokwu ndị ahụ ekwughị na Golgota bụ otu nkume ahụ na Moraia. Amaokwu ndị ahụ na-ekwu na otu aha ahụ, otu usoro ugwu ahụ, na otu obodo ahụ. Okwu Ebreham n'onwe ya bụ "n'ugwu Onyenwe anyị ka a ga-ahụ ya." Ebreham kwuru okwu ndị ahụ n'oge na-abia n'ihu.)

D. ORU AHỤHỤ NA-ATA AHỤHỤ — ISI AKWUKWỌ NA-AKỌWA OBE TUPU E BUO OBE

D1. Aizaya 52:13 Lee, ohu m ga-enwe uche, a ga-ebulikwa ya elu, ọ ga-abukwa onye a na-asopurụ. (14) Dịka ibubo si nwụọ ọtụtụ ndị mmadụ n'ahụ; otu a ka ihu ya bụ ihe e bibiri ebibi nke ukwu, nke mere na ọ dikwaghị ka ihu mmadụ ọzọ, anụ ahụ ya ka ebibikwara n'ụzọ ọ na-agaghị eyikwa anụ ahụ mmadụ. (15) Otu a ka ọ ga-esi fesaa ọtụtụ mba dị iche iche, ndị eze ga-emechikwa ọnụ ha n'ihu ya, ọ bụ ihe a na-agwaghị ha ka ha ga-ahụ, ihe ha a ka anubeghi, ka ha ga-aghotakwa.

IHU YA MEBIRI KARỊA NKE MMADỤ ỌBỤLA → N'OTU AHỤ KA Ọ GA-EFESA MBA DỊ ICHE ICHE MMIRI.

D2. Aizaya 53:1 Onye kweere ozi anyị, ọ bụkwa n'ahụ onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyị? (2) N'ihu na o tolitere n'ihu Onyenwe anyị dika ome, dika mgborogwu nke puputara n'ala kpọrọ nkụ. O nweghi ụdidi oma maobu ima mma nke ga-eme ka anyị lee ya anya. O nweghi ihe obula di n'udidi ya nke ga-eme ka ihe banyere ya masi anyi, maobu mee ka anyi chosie ya ike.

ONYE KWEERE OZI ANYỊ? → MAQBỤ MEE KA ANYỊ CHOSIE YA IKE.

D3. Aizaya 53:3 Ndị mmadụ ledara ya anya, jukwa ya. Ọ bụ onye nwere ọtụtụ ihe mgbu, burukwa onye huru ọtụtụ ahuhu. Ma anyi gbakutara ya azu, ju ilenye anya n'ebe ọ nọ. E, anyi ledara ya anya, ju igu ya dika ọ bụ ihe obula.

NWOKE NWERE IHE MGBU DỊ UKWUU, MAK NA A MAARA YA NKE ỌMA → A LELIRI YA ANYA, ANYI AGUGHỊ YA DỊKA ONYE BARA URU.

D4. Aizaya 53:4 N'ezie, ihe mgbu niile anyi ka o buuru, burukwa ahuhu nke oria anyi niile, ma anyi guru ya ka onye Chineke tara ahuhu, onye o tiri ihe otiti, na onye o mekpara ahụ. (5) Ma e tipuru ya onya n'ihu mmehie anyi: ọ bụkwa n'ihu ajo omume anyi ka e ji meruchaa ya ahụ. E mere ka anyi nwee udo n'ihu ahuhu ọ huru; ọ bụkwa ubiri utari di ya n'ahụ mere anyi ji buru ndi ahụ di ike.

A MERURU YA AHU N'IHI MMEJO ANYI + A KURU YA N'IHI AJO OMUME ANYI → QBUBU AKA YA MERE ANYI JI GWOO.

D5. Aizaya 53:6 Anyi niile akpafuola dika igwe aturu; onye obula n'ime anyi etinyela isi ya n'uzo nke aka ya. Ma Onyenwe anyi ebokwasila ya ajo omume anyi niile.

ANYI NIILE AKPAFUOLA DİKA İGWE ATURU → MA ONYENWE ANYI EBOKWASILA YA AJO OMUME ANYI NIILE.

D6. Aizaya 53:7 A kpagburu ya, mesie ya ihe ike, ma otu mkpuru okwu esighi ya n'onu puta. E duuru ya puo dika aturu a na-aga igbu egbu, dika aturu a na-akpachapu aji ya si anọ nwayoo n'ihu ndi na-akpacha ya aji, otu a ka o si nodu na-asagheghi onu ya.

E DUURU YA PUO DİKA ATURU A NA-AGA İGBU EGBU → OTU A KA O SI NODU NA-ASAGHEGHİ ỌNỤ YA.

D7. Aizaya 53:8 Site na mmegbu na ikpe ka e ji wepu ya. Ma, onye n'etiti ndi ogbo ya weliri olu kwuo okwu? N'ihu na e bipuru ya site n'ala ndi di ndu; maka njehie ndi m ka e ji tie ya ihe.

E BIPURU YA N'ALA NDI DI NDU → N'IHI NJEHIE NDI M KA E TIRI YA IHE.

D8. Aizaya 53:9 E nyefere ya ka e lie ya dika onye na-emebi iwu, ọ bụkwa n'etiti ndi ogaranya ka e liri ya, ọ bụ ezie na o nweghi ihe ojoo obula o mere, ọ dikwaghị okwu aghugho si n'onu ya puta.

E NYEFERE YA KA E LIE YA DİKA ONYE NA-EMEBI IWU + Ọ BUKWA N'ETITI NDI OGARANYA KA E LIRI YA → Ọ BỤ EZIE NA O NWEGHİ İHE OJOO ỌBULA O MERE.

D9. Aizaya 53:10 Ma ọ bụ ọchịchọ Onyenwe anyị izọpịa ya, na ime ka ọ taa ahụhụ. N'ihị na ọnwụ ya bụ aja a churụ n'ihị ikpe ọmụma nke mmehie. Ọ ga-ahụ ọtụtụ ụmụ na ụmụ ụmụ ya; ọ ga-adịkwa ndụ ogologo oge. Nzube Chineke niile ga-emezukwa site na ya.

N'IHI NA ỌNWỤ YA BỤ AJA A CHURỤ N'IHI IKPE ỌMỤMA NKE MMEHIE → Ọ GA-AHỤ ỌTỤTỤ ỤMỤ NA ỤMỤ ỤMỤ YA; Ọ GA-ADỊKWA NDỤ OGOGOLOGO OGE.

D10. Aizaya 53:11 Mgbe ọ hụsiri ahụhụ, ọ ga-emesia hụ ihè nke ndụ, afọ ga-ejukwa ya, site n'ihie ọmụma ya, ka onye ezi omume ahụ, bụ ohu m ga-eme ka a guo ọtụtụ mmadụ dika ndị ezi omume, ọ ga-ebukwa mmehie ha niile. (12) N'ihị ya, aga m enye ya oke n'etiti ndị bara ụba, ọ ga-esokwa ndị bụ dike keta ihe nkata n'agha, n'ihị na ọ wupụrụ ndụ ya nye ọnwụ, a gukọtara ya na ndị na-emebi iwu. Ma ya onwe ya buuru mmehie ọtụtụ mmadụ, rịọkwara ndị na-emebi iwu arịrịọ.

O WUSARA MKPỤRỤ OBI YA RUO N'ỌNWỤ + A GỤNYERE YA N'ETITI NDỊ MMEHIE → O BURU MMEHIE ỤMỤ MADỤ DỊ ỌTỤTỤ, MEE ARỊRỊỌ MAKAN'DỊ MMEHIE.

(Echiche m nkeonwe: Guo Aizaya 53:9 wee gughachikwa Aizaya 53:10, dika usoro ha si di. Nke mbu na-ekwu na ohu ahụ NWURU ma e likwa ya n'ili nke onye ogaranya. Nke abuo na-ekwu na mgbe e mesiri mkpuru obi ohu ahụ ka ọ buru aja maka mmehie, ohu ahụ ga-AHU mkpuru ya ma ELEZUKWA ubochi ya ogologo. Okwu abuo ndi a apughị ibu eziokwu abuo metutara nwoke nke na-anogide na-anwu anwu. Amuru mbilite n'onwu n'ime isi akuku Aizaya a, nari afọ asaa tupu mbilite n'onwu ahụ emee.)

ỌDIDI DỊ ICHE ICHE, OTU IHE OMUME — akwukwọ onye amuma, na nwoke nọ n'ugbo inyinya na-aguputa ya n'olu dara ụda

Ọrụ Ndị Ozi 8:32 ↗ *read this in your Bible*

ONYE KA ONYE-AMUMA A NA-EKWU MAKAN'YA? → FILIP MALITERE N'ODIDE NSO AHU, GWA YAN OZIOMA JIZOS.

(Echiche m nkeituta: Nke a bụ ajuju eziokwu, nke nwoke juputara n'olu di ike, onye na-anutubeghi aziza ya. Ajuju ahụ bụ: onye ka onye amuma ahụ na-ekwu maka ya? Aziza ahụ abughị echiche nkeonwe Filip. Filip malitere kpomkwem n'amaokwu ahụ di n'Aisaja 53. Filip kwusara Jizos site n'amaokwu ahụ. Otu ndi ozi Jizos si ghota Aisaja 53 ka edere maka anyi. O dighi onye kwesiri iko akara banyere otu ndi ozi Jizos si ghota Aisaja 53.)

E. IMANUELỊ — CHINEKE NONYERE ANYỊ, NWATA A MURU NA NWA E NYERE

E1. Aizaya 7:14 Ya mere, Onyenwe anyị n'onwe ya ga-enye gi ihe iribama! Lee, nwaagbogho ahụ na-amaghị nwoke ga-aturu ime, mụọ nwa nwoke. Ọ ga-akpọ aha ya Imanuel, nke putara, Chineke nonyeere anyị. **[H6005 Immanuel ■] [H5959 almah ■]**

YA MERE, ONYENWE ANYỊ N'ONWE YAN GA-ENYE GI IHE IRIBAMA! LEE → NWAAGBOGHỌ AHỤ NA-AMAGHỊ NWOKE GA-ATURU IME, MỤỌ NWA NWOKE. Ọ GA-AKPỌ AHA YAN IMANUEL, NKE PUTARA, CHINEKE NONYEERE ANYỊ.

E2. Aizaya 9:6 N'ihị na amurala anyị otu nwa, e nyekwala anyị otu nwa nwoke. Ọ ga-abukwa onye ga-achị anyị. Ndị a ga-abu aha ya, Onye Ndumodu di Ebube, Chineke bu dike, Nna nke mgbe ebighi ebi, Eze Udo. **[H6382 pele ■]** (7) Alaeze ya ga-aba ụba, ọchichi eze ya ga-abu n'onodu udo nke na-enweghi ogwugwu. Ọ bụ n'ocheeze Devid ka ọ ga-anokwasị, chikwa n'alaeze ya. Ọ ga-eme ka alaeze ahụ guzosie ike; ọ bukwa ikpe ziri ezi na ezi omume ka ọ ga-eji chia site n'oge ahụ ruo mgbe ebighi ebi. Inu oku nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-emezukwa nke a.

A MURU NWATA + E NYERE NWA NWOKE → A GA-AKPỌ AHA YAN CHINEKE DIKE, NNA EBIGHI EBI → ỌGANIHU ỌCHICHỊ YAN AGAGHỊ ENWE NGWUCHA.

(Echiche m nke onwe m: Lee usoro ngwaa abuo ahụ di n'Aizaya 9:6. Ngwaa abuo ahụ abughị otu ngwaa. Usoro ha adighi otu ahụ n'ihie mberede. A MURU nwa. E NYERE nwa nwoke. Imu ya na-akowa otu nwa ahụ si bata n'ụwa. Inye ya na-akowa ihe merenu Okpara nke dibu adi. Ugbu a, tlee aha ndi e nyere nwa a. Aizaya 9:6 ekwughị na nwa ahụ ga-adi ka Chineke di ike. Aizaya 9:6 na-ekwu, "a ga-akpo aha ya Chineke di ike." Aha mbu n'ndeputa ahụ, Otutuanya, bu pele (H6382). Pele na mkpoturu okwu Manoa nwetara na Ndi Ikpe 13 nwere otu mgborogwu, mgbe o rioro aha ma o nweghi ike inweta ya. N'Aizaya 9:6, e nyere aha ahụ.)

E3. Aizaya 9:2 Ndị nọ na-agaghari n'ochichiri ahula ihè di ukwu; ndi ahụ bi n'ala nke onyinyo onwu ka ihè nwukwasiri.

NDỊ NỌ NAN-AGAGHARỊ N'ỌCHICHIRỊ AHULA IHÈ DỊ UKWUU.

E4. Maika 5:2 “Ma gi onwe gi, Betlehem Efrata, o bu ezie na i bu obodo di nta n’etiti ndi ikwu Juda niile, ma onye ahụ ga-achị Izrel ga-esi na gi pụta, bu onye ahụ mmalite ya sitere na mgbe ochie, sitekwa na mgbe ebighi ebi gara aga.”

SITE N’AKA GI KA O GA-ESI PỤTA, ONYE GA-ABU ONYE-ISI N’IZIRELI → ONYE MPỤTA YA SITERE N’OGHE OCHIE, SITE NA MGBE EBIGHI EBI.

(Echiche m onwe m: Otu ahiriokwu di na Maika 5:2 jidere akukwu abuo nke omumu ihe a niile. Onye ochichi a NA-APUTA site n’obodo nta. Iputa site n’obodo nta bu mmalite, n’ebe mmadu puru iji ukwu jee. GAPUTA nke onye ochichi a sitere n’oge gboo, sitekwa n’ebighi ebi. Iputa site n’ebighi ebi abughi mmalite o bula. Maika kwuru eziokwu abuo ahụ n’otu ahiriokwu ahụ. Maika adighi eme ka eziokwu o bula n’ime ha di nro.)

F. MKPURU NWANYI AHU NA NWAAGBOGHU AHU — NKWA MBU NA MMEZU YA

F1. Jenesis 3:15 Aga m eme ka iro diri n’etiti gi na nwanyi ahụ, n’etiti mkpuru gi na mkpuru ya, mkpuru ya ga-etipia gi isi, gi onwe gi ga-ata ya aru n’ikiri ukwu.”

N’ETITI MKPURU GI NA MKPURU YA → O GA-EGWERI ISI GI, GI EGWERIKWA IKIRIKPA YA.

(Echiche m onwe m: Chineke gwara agwo okwu Jenesis 3:15 n’ubi ahụ, n’oge mmehie batara n’uwa. Jenesis 3:15 bu nkwa mbu nke onye nnaputa na Baibul dum. Riba ama onye mkpuru a na-akpo aha ya na amaokwu a. N’ime akukwu Akwukwo Nso ndi ozo, a na-esochi usoro agburu site n’aka ndi ikom. Ihe atu bu mkpuru Abraham na mkpuru Devid. N’ebe a, otu ugbo, na mmalite kacha, agburu a kpoko aha bu mkpuru NWANYI. Ribakwa ama onya abuo di n’amaokwu a, bu ndi na-abughi otu ha. Ikiri ukwu mkpuru nwanyi ahụ ga-emeru. A ga-azopia isi agwo ahụ.)

F2. Ndi Galeshia 4:4 Ma mgbe oge a kara aka ruru, Chineke zitere Okpara ya, bu onye amuru site na nwanyi, onye amuru n’okpuru iwu (5) ka o gbaputa ndi no n’okpuru iwu, ime anyi ndi a ga-agu di ka umu a hoputara.

CHINEKE ZIPURU OKPARA YA, ONYE NWANYI MURU → IJI GBAPUTA NDI NO N’OKPURU IWU.

(Echiche m nkeonwe: Galetia 4:4 kwuru na Chineke ZIPURU Okpara ya. Galetia 4:4 kwuo ozo na e MURU Okpara ahụ site n’aka nwanyi. A kpoburu izipu aha na mbu n’ahiriokwu ahụ. A kpo omumu aha na nke abuo n’ahiriokwu ahụ. Ntuziaka ahụ di mkpa. A dighi ezipu mmadu site n’ebe o bula ma o buru na mmadu ahụ anotubeghi n’ebe ahụ.)

UZO ODIDA YIRI IBE YA, IHE OHU OTU AHU — ihe iribama e kwere na nkwa, na ihe iribama e nyere

Aizaya 7:14 Ya mere, Onyenwe anyi n’onwe ya ga-enye gi ihe iribama! Lee, nwaagboghohu ahụ na-amaghi nwoke ga-aturu ime, muo nwa nwoke. O ga-akpo aha ya Imanuel, nke putara, Chineke nonyeere anyi.

NWAAGBOGHU AHU NA-AMAGHI NWOKE GA-ATURU IME, MUO NWA NWOKE. O GA-AKPO AHA YA IMANUEL, NKE PUTARA, CHINEKE NONYEERE ANYI.

Matiu 1:18 ↗ *read this in your Bible*

I GA-AKPO AHA YA JISOS: N’IHI NA O GA-AZOPUTA NDI YA N’AKA MMEHIE HA → A GA-AKPO AHA YA IMANUEL, NKE NA-APUTA, CHINEKE NO N’ONU ANYI.

(Echiche m nkeonwe: Odiche di n’etiti akuko abuo a bu ihe o na-akuzi. Aizaya 7:14 kwuru na, YA ga-akpo aha nwata ahụ Imanuel. Matiu 1:23 kwuru na, HA ga-akpo aha nwata ahụ Emanuel. Otu nne kpoko nwa ya aha n’akuko Aizaya. Onye o bula kpoko Jizos aha n’akuko Matiu. Matiu na-emekwa ihe o bula ogugu na-agaghi echere onu. Matiu kwusiri ma sugharara onye na-agu ya aha ahụ, n’ime ihe odide nke Ozioma Matiu n’onwe ya. O dighi onye na-agu akwukwo n’oge o bula nwere ike ihapu imata ihe aha Emanuel putara. Emanuel putara Chineke nonyeere anyi. Matiu ekwughikwa na omumu Jizos naani chetaara Matiu amuma Aizaya kwuru. Matiu kwuru na e MERE ihe ndi a niile ka amuma Aizaya wee MEZUO.)

F3. Luk 1:31 Ma lee i ga-aturu ime, muo nwa nwoke. I ga-akpokwa aha ya Jisus. (32) O ga-abu nnukwu mmadu onye a ga-akpo Okpara Onye kachasi ihe niile elu. Onyenwe anyi Chineke ga-enye ya ocheeze nna ya Devid. (33) O ga-achị ulo Jekob ruo ebighi ebi, alaeze ya agaghi enwekwa ogwugwu.” (34) Meri sirị mmuo ozi ahụ, “Olee otu nke a ga-esi mee ebe m bu nwaagboghohu na-amaghi nwoke?” (35) Mmuo ozi ahụ sirị ya, “Mmuo Nso ga-abiakwasị gi, ike nke Onye kachasi ihe niile elu ga-ekpuchikwa gi. Ya mere onye nso ahụ a ga-amu, a ga-akpo ya Okpara Chineke.

OLEE OTU NKE A GA-ESI MEE, EBE M MAGHI NWOKE? → IHE NSO AHU A GA-AMU GA-ABU NWA CHINEKE.

(Echiche m nkeonwe: Ajuju Meri juru na Luk 1:34 bu ajuju ziri ezi, ma ndi mmadu ka na-aju ya taa. Aziza e nyere ya abughi arumuka. O bu okwa banyere ihe Chineke na-aga ime. Riba ama oche eze a kporo aha na Luk 1:32: "ocheeze nna ya bu Devid." O bu otu oche eze ahụ Aizaya 9:7 kwuru na nwa ahụ ga-anọdu ala na ya, na otu ulọ eze ahụ Abụ Oma 110 dere banyere ya.)

G. OKWU GHORỌ ANỤ AHỤ — NA OTU MMADỤ SI ACHỌTA YA N'EZIE

G1. Jọn 1:1 Na mbụ okwu ahụ diriji, okwu ahụ na Chineke nọ, okwu ahụ bụkwa Chineke.

[G3056 logos ■] (2) Ya na Chineke nọ site na mbụ. (3) E sitere na ya kee ihe niile, ọ dighikwa ihe ọbụla e kere eke nke a na-ekeghi site na ya. (4) N'ime ya ka ndụ diriji, ndụ ahụ bụkwa ihè nye mmadụ niile

NA MBỤ OKWU AHỤ DIRIJỊ + OKWU AHỤ NA CHINEKE NỌ + OKWU AHỤ BỤKWA CHINEKE → E SITERE NA YA KEE IHE NIILE.

(Echiche m: Jọn 1:1 na-enye nkwpụta atọ n'otu ahịrị. A choro nkwpụta atọ ahụ niile. Nkwuputa mbụ bu "Okwu ahụ nọ n'isi mmalite." Okwu ahụ, bu aha e ji akpọ Okpara Chineke tupu o were ahụ mmadu, enweghi mmalite. Nkwuputa nke abuo bu "Okwu ahụ nonyeere Chineke." Okwu ahụ abughi naani aha ozọ e ji akpọ Chineke Nna, n'hi na mmadu apughi iso onwe ya noro. Nkwuputa nke atọ bu "Okwu ahụ bu Chineke." Okwu ahụ abughi onye di obere na-eguzo n'akuku Chineke. Iwepu nke o bula n'ime nkwpụta atọ ahụ na-emeputa ahiriokwu di iche na ahiriokwu Jọn dere.)

G2. Jọn 1:14 Okwu ahụ ghorọ anụ ahụ birikwa n'etiti anyi. Anyi ahula ebube ya, ebube nke onye naani ya bu Okpara Nna muru, onye si n'ebe Nna nọ bịa, onye juputara n'amara na eziokwu.

[G4637 skenoo ■]

OKWU AHỤ GHORỌ ANỤ AHỤ BIRIKWA N'ETITI ANYỊ + ANYỊ AHỤLA EBUBE YA → EBUBE NKE ONYE NAANI YA BỤ OKPARA NNA MURU, ONYE SI N'EBE NNA NỌ BỊA.

NLELE DỊ ICHE, IHE OMUME OTU AHỤ — ỤLỌ IKWU DỊ N'ỌZARA, NA ỤLỌ IKWU NKE AHỤ MMADỤ

Qpupu 25:8 "Mee ka ha wuoro m ebe nsọ. Mụ onwe m ga-ebikwa n'etiti ha.

MEE KA HA WUORO M EBE NSỌ → MỤ ONWE M GA-EBIKWA N'ETITI HA.

Jọn 1:14 Okwu ahụ ghorọ anụ ahụ birikwa n'etiti anyi. Anyi ahula ebube ya, ebube nke onye naani ya bu Okpara Nna muru, onye si n'ebe Nna nọ bịa, onye juputara n'amara na eziokwu.

OKWU AHỤ GHORỌ ANỤ AHỤ BIRIKWA N'ETITI ANYỊ + ANYỊ AHỤLA EBUBE YA.

(Echiche m nke onwe m: Okwu Grik nke Jọn ji mee ihe maka "biri" na Jọn 1:14 bu skenoo (G4637). Skenoo putara ikwu ulọ ikwu ma biri n'ime ulọ ikwu ahụ. N'oge ochie, Chineke gwara umu Izrel ka ha wuo ulọ ikwu ka Chineke wee nwee ike ibi n'etiti ha, ma ha wuru ya site n'akpukpo anụ, osisi, na olaedo (Qpupu 25:8). Na Jọn 1:14, otu onyonyo ahụ na-aloghachi, ma ulọ ikwu ahụ bu ugbo a ahụ mmadu. Ulọ ikwu ahụ nke di n'ozara bu onyonyo mbu nke eziokwu Jọn na-akpwa, na-arutu aka n'ihu na ahụ nke Jizos Kraist. Agba Ohuru na-akpọ ulọ ikwu ahụ onyinyo, foto na-arutu aka na Jizos Kraist, mgbe naani e mesiri kpughee ihe onyinyo ahụ na-arutu aka na ya. Jọn kwuru nke a n'uzo doro anya na Jọn 1:14.)

G3. Ndi Kọlọsi 1:15 O bu nnọọ onyinyo Chineke onye anyi na-apughi ihu anya, burukwa onye mbu a muru n'ihe niile e kere eke. (16) N'hi na n'ime ya ka e ji kee ihe niile di n'ụwa na nke di n'eluigwe, na ndi anyi puru ihu anya na ndi anyi na-apughi ihu anya, ma ocheeze niile, ike niile, ichi isi niile na ike ochichi niile. E kere ihe niile site n'aka ya nakwa n'hi ya. (17) Ya onwe ya nọ tupu ekee ihe niile, ọ bụkwa n'ime ya ka ejikọtara ihe niile n'otu.

SITE N'AKA YA KA E KERE IHE NIILE + O BỤ ONYE DỊ TUPU IHE NIILE → SITE N'AKA YA KA IHE NIILE JIKOTAKWURU ỌNỤ.

G4. Ndi Kọlọsi 2:9 N'hi na n'ime Kraist ka izuoke niile nke Chineke bi n'udidi mmadu. (10) Ya mere, unu nwere ihe niile n'ime ya, onye bu isi ndi niile na-achi achi, onye bụkwa isi n'ebe ike na ichi isi niile di.

N'IME YA KA OBIBI CHINEKE DỊ N'UZU N'AHỤ → UNU EMEZUELA N'IME YA.

G5. OTU I GA-ESI CHỌTA YA — O GWARA ANYI EBE E LERE ANYA

Jọn 5:39 Unu na-enyocha akwukwo nsọ n'hi na unu chere na unu ga-esite na ha nwee ndu ebighi ebi maobu ha na-agba ama banyere m. (40) Ma unu juru ibiakwute m ka unu nwee ndu.

CHOPUTA AKWUKWỌ NSỌ → HA BỤ AKWUKWỌ NA-AGBA AMA BANYERE M.

(Echiche m onwe m: Jizos kwuru nke a na Jọn 5:39-40 nye ndi maara Akwukwo Nso karja ihe foduru n'ihe foro nke nta ka o buru mmadu o bula di ndu n'oge ahụ. Ha nwere ike iguputa ya n'isi. Jizos gwara ha na ozuzu Akwukwo Nso ha kpogidere n'isi na-arutu aka na ya, ma na ha ka na-aju ibiakwute ya inweta ndu. Imara okwu ndi di n'Akwukwo Nso

abughị otu ihe ọ bụ na imara onye okwu ndị a na-ekwu banyere ya. Ọ dighị ebe ọzọ e nwere ike ile anya ka a chọta ndụ. Jizọs ekwughị si chọputa n'ime mmetụta obi gi. Ọ sirị chọputa n'Akwụkwọ Nsọ.)

G6. Luk 24:25 Ọ sirị ha, “Unu bụ nnọọ ndị nzuzu! Leenụ ka o si siere unu ike ikwere ihe niile ndị amụma kwuru. (26) Ọ bụ na o kwesighị ka Kraịst taa ahụhụ ndị a tupu ọ banye n'ebube ya?” (27) Ya mere, ọ kọwaara ha ihe e dere n'akwụkwọ nsọ banyere ya onwe ya malite na nke Mosis ruo na ndị amụma niile.

MALITE NA MOSES NA NDỊ AMỤMA NIILE → O KỌWARA IHE NIILE GBASARA ONWE YA N'AKWỤKWỌ NSỌ NIILE.

G7. Luk 24:32 Mgbe ahụ, ha gwara onwe ha si, “Ọ bụ na ọ dighị ka ọkụ ọ na-enwu n'obi anyị mgbe anyị na ya nọ n'ụzọ, ya na-ekpughere anyị akwụkwọ nsọ?”

Ọ BUGHỊ NA OBI ANYỊ GBARA ỌKỤ N'IME ANYỊ, MGBE Ọ NA-EKOWARA ANYỊ AKWỤKWỌ NSỌ?

G8. Luk 24:44 Mgbe ahụ, ọ sirị ha, “Okwu ndị a ka m gwara unu mgbe mụ na unu nọ, na ihe niile e dere n'iwu Mosis na ndị Amụma na n'Abụ Oma banyere m ga-emezucha.” (45) Mgbe ahụ, o meghere akonuche ha ka ha ghọta akwụkwọ nsọ.

IHE NIILE GA-EMEZU, BỤ NDỊ E DERE N'IWU MOZIS, NA N'AKWỤKWỌ NDỊ AMỤMA, NA N'ABỤ OMA, GBASARA M → MGBE AHỤ Ọ MEGHERE UCHE HA.

(Echiche m nkeonwe: Luk 24:44-45 na-enye azịza ajuju nke omumụ ihe a niile na-ajụ. Azịza a si n'onụ Jizọs, mgbe Jizọs si n'ili bilie. Jizọs kpọrọ aha akụkụ atọ nke Agba Ochie: iwu Mozis, ndị amụma, na abụ Oma. Akụkụ atọ a niile jikọtara onụ bụ Agba Ochie dum. Jizọs kwuru na Agba Ochie dum nwere ihe gbasara ya n'ime ya. Jizọs ekwughị na ọ bụ naanị akụkụ ụfọdụ nke Agba Ochie nwere ihe gbasara ya. Jizọs mesiri mee ihe abụọ di iche iche nye ndị na-eso ụzọ ya. Jizọs meghere ndị na-eso ụzọ ya AKWỤKWỌ NSỌ. Jizọs meghekwaara ndị na-eso ụzọ ya UCHE ha ka ha ghọta ihe. Mmadụ chọrọ ihe abụọ a. Mmadụ nwere ike iji aka ya jide Baibul dum ma ọ ka chọ ka Jizọs meghee anya ya iji hụ Jizọs n'ime Akwụkwọ Nsọ. Guo Akwụkwọ Nsọ. Rịọ Jizọs ka o meghere gi Akwụkwọ Nsọ. Gaa n'ihu na-agụ Akwụkwọ Nsọ.)

G9. 1 Jọn 1:1 Ihe anyị na-edere unu banyere ya bụ ihe ahụ na-adiri site na mmalite, nke anyị nuru, nke anyị jikwa anya anyị hụ, nke anyị lekwasiri anya, na nke aka anyị meturu. Anyị na-ekwu ihe banyere Okwu nke ndụ ahụ. (2) Ndụ ahụ putara ihe. Anyị ahụla ya ma gbaakwa ama banyere ya. Ya mere, ihe anyị na-ekwu okwu ya, na ihe anyị na-akoro unu bụ banyere ndụ ebighị ebi ahụ nke ya na Nna nọ na mbụ; nke e mere ka ọ puta ihè nye anyị. (3) Anyị na-ekwusara unu ihe anyị hụrụ na nke anyị nuru, ka unu soro anyị nwee nnwekọ. N'ezie nnwekọ anyị bụ nke anyị na Nna na nke Okpara ya bụ Jisọs Kraịst, na-enwekọ.

ANURỤ + WERE ANYA ANYỊ HỤ + LEE ANYA + AKA ANYỊ METURỤ → NDỤ EBIGHI EBI AHỤ, NKE SO NNA NỌ, MA E MEE KA Ọ PUTA IHE NYE ANYỊ.

(Echiche m nkeonwe: Jọn deputara mmetụta ahụ n'ụzọ ziri ezi na 1 Jọn 1:1: nke a nuru ntị, nke a hụrụ anya, nke e lere anya nke oma, na nke e ji aka metụ. Jọn adighi akọwa mmetụta obi ma ọ bụ echiche. Jọn na-akọwa mmadụ ya na ya na-eri nri onụ. N'otu ahiriokwu ahụ, Jọn kpọrọ mmadụ ahụ "ndụ ebighi ebi ahụ, nke sooro Nna nọrọ." Onye ahụ ndiozi Jizọs jiri aka ha metụ bụ otu onye ahụ nonyeere Nna tupu mmalite. Nke ahụ bụ mkpọsa niile di na 1 Jọn 1:1-3. Jọn kwuru na ya bụ onyeàmà nke mkpọsa a, ọ bughị onye na-eche echiche banyere mkpọsa a.)

H. IHE KPATARA ỌNWỤ AHỤ JI DIRI OTU AHỤ — ÀKWÀ NLAGHACHI NA CHINEKE

H1. NSOGBU AHỤ, KWUPỤTAA N'UZO DOROOO ANYA

Aizaya 59:2 Kama mmehie unu ekewapula unu site n'ebe Chineke unu nọ; mmehie niile unu ezokwala ihu ya site n'ebe unu nọ, nke mere na ọ chọkwaghị ige ntị ọzọ.

KAMA MMEHIE UNU KEWAPULA UNU SITE N'EBE CHINEKE UNU NỌ.

Ndị Rom 3:23 N'ihia na mmadụ niile emehiela ha ekwesikwaghị otuto Chineke.

N'IHI NA MMADỤ NIILE EMEHIELA HA EKWESIKWAGHỊ OTUTO CHINEKE.

H2. GINI KPATARA ỌBARA, Ọ BUGHỊ IHE DỊ MFE

Ndị Hibru 9:22 N'ikwu eziokwu, dika iwu si di, ọ dighị ihe ọbula nke a na-adighi eji ọbara edo ọcha. Ọ bụrụ na a wusighi ọbara, mgbaghara mmehie adighi. **[G859 aphesis ■]**

Ọ BURỤ NA A WUSIGHỊ ỌBARA, MGBAGHARA MMEHIE ADIGHỊ.

Levitikọs 17:11 N'ihl na ndu ihe nwere ndu di n'obara ya, o bu n'ihl nke a ka m ji nye iwu na a ga-awusa obara niile n'elu ebe ichu aja, maka iji ya kpuchie mmehie unu. O bu obara na-ekpuchi mmehie maka ndu mmadu.

N'IHI NA NDU IHE NWERE NDU DI N'OBARA YA → O BU OBARA NA-EKPUCHI MMEHIE MAKAN DU MMADU.

Ndi Hibru 10:4 N'ihl na o bu ihe na-apughl ime eme na obara oke ehl na nke umu ewu di iche iche ga-asachapu mmehie.

N'IHI NA O BU IHE NA-APUGHl IME EME NA OBARA OKE EHL NAK NKE UMU EWU DI ICHE ICHE GA-ASACHAPU MMEHIE.

(Echiche m nkeonwe: Debata amaokwu ato ndi a onu, mmemme ichu aja oge ochie niile ga-akowa onwe ya. Ndu di n'obara. Mmehie na-akwu ugwo ndu. N'oge ochie, aja anumanu na-emere mkpuchi mmehie (mkpuchi nwa oge maka mmehie nke na-eweghachi onodu mmadu n'ihu Chineke) ubochi ruo ubochi, ruo otutu nari afo. Ndi Hibru kwuru n'uzo doro anya na aja anumanu enweghi ike iwepu mmehie. Gini ka aja ndi a niile buuru, ya mere? Ha nogidere na-eme ka ugwo mmehie puta ihe na akwughl ya. Ha bu ihe ncheta na-adigide, a na-emeghari ya kwa ubochi, na-egosi na e ji ndu efu, ha na-ejigidekwa ncheta ahul ka o guzosie ike ruo mgbe onwu nke naani ya nwere ike ikwu ugwo mmehie zuo oke ga-eru.)

H3. OTUTU EBE O SI RUDA

Ndi Filipai 2:5 Na mmekorita unu na ibe unu, nweenu udi uche ahul nke di n'ime Jisọs Kraist: (6) Onye o bu ezie na o nwere udidl Chineke site na mmalite ma o gughl udidl ya di ka Chineke di ka ihe o ga-ejidesi aka ike. (7) Kama, o guru onwe ya di ka ihe efu, site na inara udidl nke onye bu ohu, onye nke a muru di ka mmadu. (8) Ebe ahuru ya ka o dika mmadu n'oyiyi, o wedakwara onwe ya ala, site n'irube isi ruo onwu, bu onwu nke obe.

N'IDI N'ODIDL CHINEKE → O WERE ODIDL OHU → RUO ONWU, OBULADI ONWU NKE OBE.

(Echiche m nke onwe m: Lelee usoro mbelata ahul di na Ndi Filipai 2:6-8. Jizos no n'udi Chineke. E mere ka Jizos togboro n'ie o bu, o dighizi nwe otuto. Jizos weere udi ohu. Jizos weere odidl mmadu. Jizos dere onwe ya ala. Jizos rubere isi. Jizos nwuru. Pol mesiri tinye okwu abuo ozo nke ahiriokwu ahul na-achoghi n'uzo zuru oke: "obuna onwu nke obe." Ikwu nnoo na Jizos nwuru ezughi Pol. Uzo kpomkwem nke onwu Jizos si nwuo bu akuku nke ihe Pol na-ekwu.)

H4. IHE O BU N'EZIE O FUURU YA — E KWUBURU YA TUPU O MEE YA, E KWUOKWAKWA YA MGBE E MECHARA YA

Aizaya 50:6 Azu m ka m megheere ndi tiri m ihe; agba nti m abuo ka m hapuuru ndi hopusiri m afuonu m. Ezopughl m ihu m n'ebe ndi na-akwa emo, na ndi na-agbu onu mmiri no.

AZU M KAM MEGHEERE NDI TIRI M IHE → EZOPUGHl M IHU M N'EBE NDI NA-AKWA EMO, NAK NDI NA-AGBU ONU MMIRI NO.

Abu Oma 22:16 Otutu nkita agbaala m gburugburu; otu ndi na-eme ihe ojoo agbaala m gburugburu, ha adupuola m aka m na ukwu m. (17) A puru iguta okpukpu m niile onu; ndi mmadu na-ele m anya na-emikwa onu ochi (18) Ha na-eke uwe m n'etiti ha, ha sitere n'ife nza kee uwe m.

HA MAAWARA AKAM NA UKWU M → HA KEWARA UWE M N'ETITI ONWE HA, MA FEE NZA MAKAM UWE M.

Matiu 27:35 ↗ *read this in your Bible*

HA KPQIDERE YAN N'OBEL, KEKQKWA UWE YAN, FEE NZA → KAM E MEZUO YAN.

Jon 19:34 Kama otu onye n'ime ndi agha ahul weere ube mapuo ya akuku ya. Ngwangwa obara na mmiri gbaputara.

UBE GBAPUTARA YAN N'AKPARUKPO YAN → NAM MBE AHUL, OBARA NAM MMIRI SITERE NAM YAN PUTA.

(Echiche m onwe m: Devid dere banyere aka na ukwu e mapunyere na Abu Oma 22. Devid dere banyere ndi agha na-ekewa uwe onye o bua n'etiti onwe ha na Abu Oma 22. Devid dere nke a puku afo tupu onye o bua n'ala Izrel ahula ikpogide onye n'obe. Devid anaghi akowa ihe o bua mere ya n'onwe ya. Matiu dere otutu nari afo ka o mesiri, mgbe a kpogidesiri Jizos n'obe gasiri. Matiu dere ka ndi agha mere kpomkwem otu Abu Oma 22 kwuru. Matiu kwuputara ihe mere ndi agha ji mee nke a: "ka ihe e kwuru site n'aka onye amuma mezuo." Guo akuko abuo a onu. Devid dere akuko ya na-ele anya n'ihu, na-enweghi uzo o bua o ga-esi mara na a ga-akpogide Jizos n'obe. Matiu dere akuko ya na-ele anya n'azu na ihe mere na ikpogide n'obe ahul, na-enweghi uzo o ga-esi gonahu na ikpogide n'obe ahul mere.)

H5. IHE ONWU AHU BU MAKAM YAN — UZO NKWADO, OBUGHl IHE OJOO

Ndị Rom 5:8 Ma lee ka ihunanya Chineke siri pụta ihè! Mgbe anyị ka nọrịi na-eme mmehie, Kraịst nwurụ n'ihị anyị. **[G2644 katallasso ■]** (9) Ebe a gụrụ anyị dika ndị ezi omume site n'ọbara ya, nke karịrị nke a, a ga-esitekwa na ya zoputa anyị site n'ọnụma Chineke. (10) N'ihị na, ọ bụrụ na mgbe anyị bụ ndị iro Chineke, e mere ka anyị na ya dị n'udo site n'onwu Ọkpara ya, nke karịrị nke a bụ, ebe ọ bụ na anyị na ya dizi na mma, anyị ga-enweta nzoputa site na ndụ ya.

MGBE ANYI KA BU NDI MMEHIE, KRAIST NWURU MADU N'IHI ANYI → E MEWARA ANYI NA CHINEKE KA HA DIRI OTU SITE N'ONWU OKPARA YA.

2 Ndị Kōrint 5:18 Ma ọ bụ Chineke bụ onye na-eme ihe ndị a. Ọ bụ ya onwe ya sitere n'aka Kraịst mee ka anyị na ya dirị n'udo. Ma ugbo a, o nyela anyị ọrụ ije ozi, ikpọ ndị ọzọ ka ha bịa ka ya na ha dirikwa n'udo. **[G2643 katallage ■]** (19) Ihe nke a putara bụ na Chineke sitere na Kraịst na-eme ka ya na ụwa dị na mma. Ọ dighị agụkọrọ ụmụ mmadụ mmehie niile, kama o tinyela n'aka anyị ozi banyere ụzọ o si eme ka ya na ụmụ mmadụ dikwa na mma ọzọ. (20) Ya mere, anyị bụ ndị na-anọchi anya Kraịst ijere ya ozi n'ụwa. Chineke ji anyị na-agwa unu okwu. Anyị na-arịọ unu dika ọ bụ Kraịst n'onwe ya na-arịọ unu. Biko, bjanụ ka unu na Chineke dirị n'udo. (21) N'ihị na o mere ka onye ahụ na-amaghị mmehie bụrụ mmehie n'onọdụ anyị, ka esi otu a mee ka anyị nwee oke n'ime ezi omume Chineke site na ya.

CHINEKE NỌ NA KRAIST, NA-EME KA ỤWA DOZIE YA N'IHU YA → O MERE KA ONYE NA-AMAGHỊ MMEHIE BỤRỤ MMEHIE N'IHI ANYI.

1 Timoti 2:5 N'ihị na ọ bụ naanị otu Chineke dị. Ọ bụkwa naanị otu onye ogbugbo dị n'etiti Chineke na mmadụ. Kraịst Jisọs, onye ya onwe ya bụ mmadụ. (6) Onye weere onwe ya ka ọ bụrụ ihe mgbaputa n'ihị mmadụ niile, nke bụ igba ama a na-enye n'oge ya.

OTU CHINEKE + OTU ONYE NDỤMỌDỤ N'ETITI CHINEKE NA ỤMỤ MMADỤ, BỤ NWOKE AHỤ KRAIST JISỌS.

(Echiche m nkeonwe: Onye ndozi (onye guzo n'etiti abụọ ndị e kewapụrụ iji weghachi ha onụ) ga-aburiri nke ndị abụọ ahụ kpamkpam, ma ọ bughị ya, ọ pughị ijere ozi dị ka onye ndozi. Lee ihe 1 Timoti 2:5 kwuru banyere ihe onye ndozi ahụ bụ: "onye ahụ bụ mmadụ, bụ Kraist Jizọs." Ọ ghaghị ibụ mmadụ, ma ọ bughị ya, ọ pughị iguzo n'ebe ụmụ mmadụ na-eguzo ma nwuo onwu mmadụ. Ugbo a lee ihe 2 Ndị Kōrint 5:19 kwuru bụ eziokwu n'ime onwu ahụ: "Chineke nọ na Kraist." Ọ ghaghikwa ibụ Chineke, ma ọ bughị ya, onwu ya ga-abụ nnọọ ọzọ n'ime onwu mmadụ ọzọ na-anwu, na-enyeghi nzoputa (mgbaPUTA site n'mmehie na ntaramahụhụ mmehie) nye onye ọ bụla. Nke a bụ ihe mere ajuju "onye bụ Jizọs" na-abughị naanị ajuju dị n'akuku maka okà mmụta nanị ha. Ozizi nzoputa niile na-adabere na ya.)

H6. AGWỌ AHỤ E DOBERE N'OSISI — IHE ONYONYO OCHIE O JI TINYE ONWE YA

Ọnụogụ 21:8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, “Kpụọ otu agwọ yiri agwọ ndị a. Kwuba ya n'ọnụ ogologo osisi nke ị ga-amanye n'ala ebe mmadụ niile ga-ahụ ya anya. Onye ọbụla agwọ ọjọọ a tara ga-adị ndụ ma ọ bụrụ na ọ ga-ewelite anya ya elu lekwasị agwọ ahụ ị kwubara n'elu osisi ahụ.” (9) Ya mere, Mosis ji bronz kputa agwọ yiri otu n'ime agwọ ndị ahụ, tinye ya n'ọnụ osisi dị ogologo. Onye ọbụla kwa agwọ ahụ tara nke welitere anya ya elu lee agwọ bronz ahụ anya, dikwara ndụ.

ONYE ỌBỤLA A TAPURỤ, MA O LEE YA ANYA, GA-ADỊ NDỤ.

ỤZO ILE ANYA DỊ ICHE, ỌDỊNAYA OTU — mkpisi ahụ e dobere n'ọzara, na obe ahụ dị n'elu ugwu

Jon 3:14 Dị ka Mosis weliri agwọ elu n'ime ọzara, otu a ka a ga-ewelikwa Nwa nke Mmadụ elu. (15) Ka onye ọbụla kwere na ya nwee ndụ ebighị ebi.” (16) N'ihị na Chineke hụrụ ụwa n'anya, nke a mere o jiri nye Ọkpara ọ muru naanị ya, ka onye ọbụla kweere na ya ghara ịla n'iyi, kama ka o nwee ndụ ebighị ebi. (17) N'ihị na Chineke eziteghị Ọkpara ya n'ụwa ka o maa ụwa ikpe, kama ka e site n'aka ya zoputa ụwa.

KA MOSES SI BULIE AGWO ELU N'OZARA, OTU A KA A GA-ESI BULIE NWA NKE MMADỤ ELU → ONYE ỌBỤLA KWERE NA YA AGAGHỊ ALA N'IYI.

(Echiche m nke onwe m: Njikọ a dị n'etiti Onụ Ogụ 21 na Jon 3 abughị njikọ omumụ ihe a cheputara. Jisọs kwuru njikọ a n'uzọ doro anya na n'olu dara ụda, gbasara onwe ya n'onwe ya. A gwaghị ndị na-anwu anwu n'ọzara ka ha meziwanye onwe ha, ka ha nwee obi ike, ma ọ bụ ka ha rite ogwugwo. A gwara ha ka ha LEE ihe Chineke bulitere elu n'osisi ahụ. Ndị lere anya dirị ndụ. Ugbo a jikọtara onọdụ abụọ ndị a onụ ma chọputa akuku dị itunanya. Agwọ bronz nke e bulitere elu n'osisi ahụ nwere ụdidi dị ka ihe ahụ n'onwe ya na-egbu ndị lere ya anya. Pọl na-ekwuputa eziokwu yiri nke a nke gbasara

obe ahụ, na-asị na e MERE ka Jisọs buru mmehie n'ihl anyi, o bu ezie na o maghi mmehie o bula (2 Ndi Korint 5:21). E bulitere ogwugwo ahụ elu n'otu udidi ahụ obubu onu ahụ di.)

I. NNA N'ONWE YA NA-AKPỌ OKPARA "CHINEKE" NA "ONYENWE ANYI"

I1. Ndi Hibru 1:1 Na mgbe ochie, Chineke gwara nna nna anyi ha okwu n'oge di iche iche site n'onu ndi amuma, na site n'uzo ndi ozo di iche iche. (2) Ma n'oge ikpeazu ndi a, o gwala anyi okwu site n'onu Okpara ya, onye o nyefere ihe niile n'aka. O bu site n'aka ya ka o siri kee uwa niile na ihe di n'ime ya. (3) O na-enwuputa ebube ya na-anochitekwa anya udidi ya, ebe o ji okwu ya di ike na-ejikota ihe niile. Mgbe o sachapuru ma hichapukwa mmehie niile, o noduru n'aka nri nke Onye di ukwu, di elu n'eluigwe.

O SITELA N'ONU NWA YA GWA ANYI OKWU + BU ONYE O SITE NA YA KEE UWA NIILE → ICHACHA NKE EBUBE YA, NA UDIDI ZIZIE NKE ONODU YA.

I2. Ndi Hibru 1:5 Onye n'etiti ndi mmuo ozi ka o gwarala si, "I bu Okpara m. Taa aburula m Nna gi"? Maobu ozokwa, "Aga m aburu ya Nna, ya onwe ya ga-abukwara m Nwa"? **[G4416 prototokos ■]** (6) Ozokwa, mgbe o mere ka nwa mbu ya bia n'uwa, o nyere iwu si, "Ka ndi mmuo ozi Chineke niile fee ya ofufe."

ONYE N'ETITI NDI MMUO OZI KA O GWARALA SI, "I BU OKPARA M? → KA NDI MMUO OZI CHINEKE NIILE FEE YA OFUFE.

(Echiche m onwe m: Isi mbu dum nke akwukwo Hibru na-arụ otu ogo ogologo. Ogu ahụ bu na Okpara ahụ abughị mmuo ozi ma ohi bughikwa mmuo ozi mgbe o bula. Isi ihe a kwesiri iriba ama bu na omumu ihe a ka mesiri horo otutu peeji na-ekwu banyere onye a na-akpo "mmuo ozi Onyenwe anyi." Okwu Hibru bu malak na-akowa ozi eziga. Okpara Chineke n'onwe ya gbara ozi ahụ mgbe ufodu na Agba Ochie. Ma ode akwukwo Hibru agaghị ekwe ka onye o bula debe Okpara ahụ n'ime otu mmuo ozi e kere eke. A na-agwa ndi mmuo ozi ka ha fee Okpara ahụ ofufe.)

I3. Ndi Hibru 1:8 Ma banyere Okpara ahụ, o sirị, "Ocheeze gi, O Chineke, ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. Mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abu. (9) I huru ezi omume n'anya ma kpoo ihe ojoo asi. N'ihl nke a, Chineke, nke bu Chineke gi, emeela ka idi elu kari ndi ibe gi niile site na ite gi mmanu nke onu." (10) O sikwara, "Na mmalite, Onyenwe anyi, o bu gi toro ntola uwa, eluigwe bukwu oru aka gi. (11) Ha ga-ala n'iyi, ma gi onwe gi ga-anogide. Ha niile ga-aka nka dika uwe. (12) I ga-apiakota ha, gbanwee ha di ka akwa. Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe. Onuogugu afọ gi agaghị enwe ogwugwu ruo mgbe ebighi ebi."

MA GBASARA NWA YA, O SIRI, OCHE EZE GI, CHINEKE, DIIRI RUO MGBE EBIGHI EBI → GI, ONYENWE ANYI, NA MMALITE, TORI NTOLA UWA.

(Echiche m nke onwe m: Guo okwu ise mbu nke Ndi Hibru 1:8 ozo: "Ma banyere Okpara ahụ, o na-asị." Nke ahụ abughị echiche onye dere akwukwo Ndi Hibru banyere Jisọs. O na-edeko Chineke Nna ka o na-agwa Okpara ahụ okwu ozugbo. Nna ahụ na-akpo Okpara ahụ "O Chineke," wee kpoo Okpara ahụ "Onyenwe anyi," wee kwuo na o bu Okpara ahụ mere uwa na eluigwe. O buru na mmadu choro iru uka na a kpoghi Okpara ahụ Chineke ma ohi n'Akwukwo Nso, onye ahụ ga-ekwesị itinye uche na amaokwu a, bu ebe Nna ahụ kpoo Okpara ahụ Chineke.)

ODIDI DI ICHE ICHE, OTU IHE OMUME — abu e dere maka eze, na Nna na-akwa ya n'aka Okpara ya

Abu Oma 45:6 O Chineke, ocheeze gi ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abu (7) I huru ezi omume n'anya, ma kpoo ihe ojoo asi; ya mere, Chineke, onye bu Chineke gi, emeela ka idi elu kari ndi ibe gi, site na ite gi mmanu nke onu.

O CHINEKE, OCHEEZE GI GA-ADIGIDE RUO MGBE EBIGHI EBI → ONYE BU CHINEKE GI, EMEELA KA IDI ELU KARI NDI IBE GI, SITE NA ITE GI MMANU NKE ONU.

Abu Oma 102:25 Na mmalite, i toro ntola uwa, eluigwe bukwu oru aka gi. (26) Ha ga-ala n'iyi, ma i ga-adigide; ha ga-erichasi dika akwa ochie. I ga-agbanwe ha dika mmadu si agbanwe uwe ya, ha ga-abu ndi ewezugara ewezuga. (27) Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe, onuogugu afọ gi adighi agwukwa agwu.

NA MGBE OCHIE, I TORO NTOLA UWA → I BU OTU AHU, AFỌ GI AGAGHI ENWEKWA OGWUGWU.

(Echiche m nkeituta: Nke a bu ebe igu akuku akwukwo Nso abuo n'akuku ibe ha na-aruputa oru di mma. Abu Oma 45 bu abu agbamakwukwo. Abu Oma 102 bu ekpere nke nwoke no na nsogbu. N'ime Abu Oma 102, okwu ndi ahụ bu nke a

gwara Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, onye kere ụwa. E dere abụ oma abụọ ahụ otụtụ narị afọ tupu omumụ Jizọs na Betlehem. Ndi Hibru 1 hotara akụkụ abụọ ahụ. Ndi Hibru 1 na-egosi na abụ oma abụọ ahụ bụ okwu Chineke Nna. Ndi Hibru 1 na-etinye abụ oma abụọ ahụ n'onụ ọnọdụ Okpara ahụ. Riba ama ntakiri ndiiche di n'okwu di n'etiti abụ oma mbụ ndi ahụ na nhota di na Ndi Hibru 1. Baiḃul ezochighi ntakiri ndiiche ndi a, omumu ihe a ezochighikwa ha. Ihe na-adighi agbanwe n'etiti abụ oma ndi ahụ na Ndi Hibru 1 bụ onye okwu ndi ahụ na-ekwu banyere ya.)

J. ONYENWE ANYI SIRI ONYENWE M — AMAOKWU MEBIRI ARUMUKA AHU

J1. Abụ Oma 110:1 Onyenwe anyi gwara Onyenwe m okwu si ya: “Nodụ ala n’aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi.” **[H113 adown ■] [H3068 Yehovah ■]** (2) Onyenwe anyi ga-eme ka ike ochichi gi site na Zayon ruo ala ndi ozọ; i ga-achi n’etiti ndi iro gi niile.

ONYENWE ANYI SIRI ONYENWE M, NODU N'AKA NRI M → RUO MGBE M GA-EME KA NDI IRO GI BURU IHE I NA-AKPADO UKWU.

(Echiche m nkeonwe: Otu ahiriokwu a di n'Abu Oma 110:1 nwere ihe o putara karja ka o di mgbe i ga-agu ya na mbu. N'asusu Bekee, e dere okwu abuo ahụ dika "Lord." Naani ihe na-egosi odjiche bu otu e si dee mkpuruedemede. Okwu mbu e dere n'ozuzu mkpuruedemede ukwu, LORD. Okwu nke abuo e degi ya n'ozuzu mkpuruedemede ukwu. N'okpuru asusu Bekee ahụ, okwu Hibru abuo di iche iche na-akwado ya. Okwu Hibru mbu bu aha ogbugba ndu Chineke, Yehova (H3068). Mkpuruedemede ukwu na KJV na-egosi mgbe niile na okwu Hibru di n'okpuru ya bu Yehova. Okwu Hibru nke abuo bu adown (H113), bu okwu maka onyenwe ma o bu onye na-achi achi. Udi adown eji mee ihe ebe a na-agu "Onyenwe m." Devid, na-edo abụ oma a, na-edeko Chineke ka o na-agwa onye Devid kpoko Onyenwe ya n'onwe ya okwu. Ugbo a, tule ajuju di mfe. Devid bu eze Izrel. Onye bu Onyenwe ya? Aziza a na-agho ihe i ga-eji chee mgbe i cheta na Chineke kwere nkwa na Kraist ga-esi n'ezinulo Devid n'onwe ya puta, otutu ogbo ka e mesiri. Nwoke anaghi akpo nwa nwa nwa ya "Onyenwe m."

J2. YA ONWE YA JURU HA AJUJU GBASARA YA, ODIGHIKWA ONYE PURU IZA

Matiu 22:41 ↗ *read this in your Bible*

O BURU NA DEVID KPOO YA ONYENWE, OLEE ETU O GA-ESI BURU NWA YA? → ONYE O BULA ENWEGHI IKE IZA YA OKWU.

(Echiche m nkeonwe: Jizos agwaghị ndi Farisii aziza ajuju nke ya n'onwe ya juru na Matiu 22:41-46. O juru ya wee hapu ya na-azaghị ya. O ka gbara na-azaghị aziza ruo ugbo a, ma o ka nwere naani otu aziza dabara ya. Kraist bu nwa Devid di ka anu ahụ si di, ma o burukwa Onyenwe Devid di ka ihe o buburu tupu Devid amuo.)

J3. PETER JI OTU AMA AHU N'UBOCHI CHOQCHI MALITERE

Oru Ndi Ozi 2:32 ↗ *read this in your Bible*

DEVID ARIGOGHI N'ELUIGWE → CHINEKE EMEELAWO KA OTU JIZOS AHU, BU ONYE UNU KPOGBURU N'OBE, BURU MA ONYENWE ANYI MA KRAIST.

(Echiche m nkeonwe: Arumuka Peter na Oru Ndiozi 2:29-36 di mkpirikpi. Arumuka Peter achoghi amamihe o bula. Devid dere banyere onye noduru ala n'aka nri Chineke. Devid agbagoghi mgbe o bula ka o nodu ala n'aka nri Chineke. Mmadu nwere ike ga lee ili Devid, ka Peter kwuru amaokwu ole na ole tupu ihe a. N'hi ya, abụ Oma ahụ abughị maka Devid. Peter mesiri kpo aha onye abụ Oma ahụ gbasara. Peter na-akpo onye a aha na-enweghi ihe o bula mere ka o di nro: "otu Jizos ahụ, onye unu kpogburu n'obe." Peter na-akpo onye a "ma Onyenwe anyi, ma Kraist.")

J4. OTU ABU OMA AHU KWURU IHE OZO — MA AKWUKWO NDI HIBRU EWUBERE OGUGU ISI YA DIKA IHE IKPO N'UKA

Abu Oma 110:4 Onyenwe anyi anuola iyi, o gaghi agbanwe uche ya: “Gi onwe gi bu onye nchaja ruo mgbe ebighi ebi, n'usoro Melkizedek.”

ONYENWE ANYI ANUOLA IYI, O GAGHI AGBANWE UCHE YA → GI ONWE GI BU ONYE NCHAJA RUO MGBE EBIGHI EBI, N'USORO MELKIZEDEK.

Ndi Hibru 5:5 N'otu aka ahụ kwa, Kraist enyeghi onwe ya ebube nke ibu onyeisi nchaja, kama Chineke siru ya, “I bu Okpara m. Taa aburula m Nna gi.” (6) N'ebe ozọ, o kwuru, “Di ka usoro Melkizedek si di, i bu onye nchaja ruo mgbe ebighi ebi.”

N'OTU AKA AHU KWA, KRAIST ENYEGHI ONWE YA EBUBE NKE IBU ONYEISI NCHAJA → DI KA USORO MELKIZEDEK SI DI, I BU ONYE NCHAJA RUO MGBE EBIGHI EBI.

Ndị Hibru 7:3 O nweghị nna, o nwekwaghị nne, nke ọ na-enwe agburu. O nweghị mmalite nke ụbọchị a mụrụ ya, maọbụ ọgwụgwụ ndụ, e mere ya dị ka Ọkpara Chineke. Ọ na-anogide buru onye nchụaja ruo mgbe ebighị ebi.

O NWEGHỊ MMALITE NKE ҮБОСНІ А МҮРҮ Я, МАОБҮ ОГВҮГВҮ НДҮ → О НА-АНОГІДЕ БҮРҮ ОНЫЕ НСНҮАЈА РУО МГБЕ ЕБІГНІ ЕБІ.

Ndị Hibru 7:24 Ya mere, ebe ọ na-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi, ọ na-abụkwa onyeisi nchụaja mgbe niile. (25) Ya mere o nwere ike ịzọpụta ruo mgbe niile ndị ahụ na-abịakwute Chineke site na ya, n'ihi na ọ na-adị ndụ ruo mgbe niile ịrịọ arịrịọ n'ihi ha.

О НА-АДІГІДЕ РУО МГБЕ ЕБІГНІ ЕБІ + О НВЕРЕ ОРУ НСНҮ АЈА НА-АДІГНІ АГНО АГНО → О ПҮРҮ ІЗОПҮТА НА РУО ОГВҮГВҮ.

(Echiche m onwe m: Otu abụ Oma dị mkpụmkpụ nwere otutu ihe dị n'ime ya. Abụ Oma nke 110 na-akpọ aha onye Devid kpọrọ Onyenwe m, onye ndururu ala n'aka nri Chineke. Abụ Oma nke 110 na-akpọ aha eze na-achị site na Zaiṅ. Abụ Oma nke 110 na-akpọ aha onye nchụaja ruo mgbe ebighị ebi, nke sitere n'usoro ndị mesiri nchụaja Izrel emesi, nke Chineke nṅuru iyi n'onu, iyi Chineke na-agaghị eweghachi azu. N'Izrel oge ochie, iwu debere okwa eze na okwa onye nchụaja ichie. Iwu ahụ ekweghị ka otu nwoke jide okwa abụọ ahụ. Abụ Oma nke 110 na-enye okwa abụọ ahụ n'otu onye. Akwukwọ Hibru ji otutu isi akwukwọ akọwa onye onye ahụ bu.)

K. E SIRI N'ILI KULITE — MA NA-EBI NDU NA GI

K1. EZIOKWU AHU N'ONWE YA, NA OTU E SI NYEFEE YA

1 Ndị Kọrint 15:3 Ihe m nyefere unu n'aka na mbụ bu ozi ahụ m natara i debe, nke di oke mkpa, na Kraist nwuru onwu n'ihi mmehie anyi, dika akwukwo nsọ kwuru na ọ ga-anwu. (4) Na e liri ya, ma e mere ka o si n'onwu bilie n'ubochi nke ato, dika akwukwo nsọ kwukwara na ọ ga-eme.

KRAIST NWURU MADU N'IHI MMEHIE ANYI DABERE N'ODIDE NSO → E LIRI YA + O BILITEKWARA N'UBOCHI NKE ATO.

1 Ndị Kọrint 15:20 Ma e mere ka Kraist si n'onwu bilie n'ezie, onye mbu n'etiti ndi niile nwuru anwu.

KRAIST ESIRIWO N'ONWU BILIE, GHOKWA MKPURU MBU NKE NDI RAHURU URA.

K2. IHE MBILITE N'ONWU GOSIRI GBASARA YA

Ndị Rom 1:3 Ozioma a metutara Ọkpara ya, onye bu nwa Devid site n'omumu nke anu ahụ. (4) Onye esitere na Mmuo nke idi nsọ hoputa i bu Ọkpara Chineke, site n'ike nke mbilite n'onwu, bu Kraist Jisos, Onyenwe anyi.

SITE N'MKPURU DEVID DIKA E SI HU YA N'ANU AHU → E GOSIPUTARA YA DIKA NWA CHINEKE, N'IKE, SITE N'MBILITE N'ONWU.

(Echiche m nkeonwe: Pol na-etinye akuku abuo nke aziza ahụ n'ime otu ahiriokwu ozo, n'usoro, na Rom 1:3-4. Jizos si n'ezinulo Devid bia, n'anụ ahụ. E kposara Jizos Ọkpara Chineke site n'ike, site n'isi n'ili ahụ puta. Onye ọ bula nwere ike ikwu na ya bu Ọkpara Chineke. Ọ bu naani Jizos ka e mewa ka nkwuputa ahụ puta ihe site n'iso n'onwu bilie.)

K3. AGBAMAKWUKWO OCHIE KWURU YA NA MBU

Abụ Oma 16:10 N'ihi na i gaghị ahapụ m n'ala mmuo, i gaghị ekwekwa ka Onye gi kwesiri ntukwasị obi hụ ire ure. (11) I gosila m uzọ ndu; i ga-eji onu mejuputa obi m n'ihu gi; ya na ihe uto ndi di n'aka nri gi ruo ebighi ebi.

N'IHI NA I GAGHI AHAPU M N'ALA MMUO → I GAGHI EKWEKWA KA ONYE GI KWESIRI NTUKWASI OBI HU IRE URE.

Oru Ndị Ozi 2:29 ↗ *read this in your Bible*

DEVID NWURU ANWU, E LIEKWA YA → N'IHU YA HURU NKE A, O KWURU BANYERE MBILITE N'ONWU NKE KRAIST.

K4. UGBUA — O NA-EBI NDU NA NDI O ZOPUTARA

Ndị Rom 8:11 Ọ buru na Mmuo onye mere ka Jisos si n'onwu bilie, bi n'ime gi, onye ahụ nke mere ka Kraist si n'onwu bilie ga-emekwa ka anu ahụ gi di ndu site n'ike Mmuo Nso ahụ, onye bi n'ime gi.

O BURU NA MMUO NKE ONYE MERE KA JIZOS SI N'ONWU BILIE BI N'IME UNU → O GA-EMEKWA KA ANU AHU UNU NKE NA-ANWU ANWU DIGHACHI NDU.

Ndị Galeshĩa 2:20 Ọ bụkwaghị mụ onwe m na-adị ndụ ugbo a, kama ọ bụ Kraịst na-adị ndụ ya n'ime m. Ndụ ahụ nke m na-adị ugbo a n'anụ ahụ m bụ nke m na-adị n'ihị okwukwe m nwere n'ime Ọkpara Chineke, onye hụrụ m n'anya, ma werekwa onwe ya nye n'ihị m.

A KURỤ M N'OBE ỌNỤ NA KRAIST → Ọ BUGHỊ MỤ ONWE M, KAMA Ọ BỤ KRAIST BI N'IME M.

Ndị Kọlọsị 1:27 Ọ bụ ha ka Chineke họpụtara ime ka amata akụ nke ebube nke ihe omimi a n'etiti ndị mba ọzọ, nke bụ Kraịst n'ime unu, onye bụ olileanya nke ebube ahụ. **[G3466 musterion ■]**

IHE OMIMI A = KRAIST NỌ N'IME UNU, OLILE-ANYA NKE OTUTO.

Jon 14:23 Jisọs zara sị ya, “Onye ọbụla hụrụ m n'anya, ga-edebe okwu m. Nna m ga-ahụkwa ya n'anya. Mụ na Nna m ga-abiakwa n'ebe onye ahụ nọ soro ya biri.

Ọ BURỤ NA MMADỤ HURỤ M N'ANYA, Ọ GA-EDEBE OKWU M → ANYỊ GA-ABIKWUTE YA, MEEKWA EBE OBIBI ANYỊ YA.

(Echiche m nkeonwe: Soro usoro niile nke ọmụmụ ihe a ruo ná mmechi ya. Jizọs nonyeere Nna tupu e kee ihe ọ bụla. Jizọs pụtara ndị mmadụ ihu n'Agba Ochie, ndị ahụ dīkwa ndụ. Jizọs muru site n'aka nwaanyị na obere obodo. Jizọs bụ onye e gburu n'elu ugwu, n'osisi, n'èzí obodo. Jizọs si n'ili pụta. Baijūl na-ekwu ugbo a na Jizọs bi N'IME ndị mmadụ. Nchuputa a bụ ebe ọmụmụ ihe a na-eje ozugbo. Isi ihe ọmụmụ ihe a bụ na ọ bughị imeri arụmuka gbasara onye Jizọs bụ. Isi ihe ọmụmụ ihe a bụ na onye bụ ihe ndị a niile choro ibi n'ime gi. Riba ama na Jon 14:23 kwa: “anyị ga-abia.” Olu otutu nke megheere Akwukwọ Nso na Jenesis 1:26 ka nọ ebe a.)

L. Ọ NA-ABIA AZỤ — NA NHỌPUTA NA-ADIGIDE RUO EBIGHIEBI

L1. Ọ NA-ABIA, ANYA ỌBỤLA GA-AHỤKWA YA

Ọrụ Ndị Ozi 1:9 ↗ *read this in your Bible*

JISỌS A ONYE E SITERE N'ETITI UNU KPỌRỌ LAA N'ELUIGWE GA-ALỌGHACHIKWA OTU AHỤ UNỤ SI HỤ YA O SIRI LAA N'ELUIGWE.

Mkpughe 1:7 “Lee, ọ na-abia ya na igwe ojii. Anya niile ga-ahụkwa ya, ọ bụladi ndị ahụ niile mapuru ya ahụ, ha ga-ahụ ya.” Mmadụ niile nọ n'ụwa “ga-erukwa ụjụ n'ihị ya.” Otu a ka ọ ga-adị! Amen.

ANYA Ọ BỤLA GA-AHỤ YA + HA BUKWA NDỊ MAPURỤ YA.

L2. 2 Ndị Tesalonaika 1:7 Ọ ga-enyekwa unu bụ ndị a na-akpagbu na anyị onwe anyị ezumike. Ọ ga-eme nke a mgbe a ga-eme ka Onyenwe anyị Jisọs ya na ndị mmụọ ozi si n'eluigwe pụta ihè.

[G1557 ekdikesis ■] (8) Ọ ga-abia n'ụdị ire ọkụ taa ndị ahụ na-amaghị Chineke ahụhụ na ndị juru inabata ozioma nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. (9) Ndị a ga-ata ahụhụ mbibi ruo ebighị ebi, ebe ha na-agaghị ahụ ihu Onyenwe anyị na ebube nke ike ya (10) n'ubochi ahụ ọ ga-abia inara ija mma na otuto, n'ime ndị nsọ ya, ya na ka ọ buru ihe itụnanya n'ebe ndị kweerenụ nọ, n'ihị na unu kwenyere ama nke ozioma ahụ anyị gbaara unu.

N'OKỤ NA-ERE ERE NA-EWEPỤTA IBỌ ỌBỌ N'AHỤ NDỊ NA-AMAGHỊ CHINEKE, NA NDỊ NA-ERUBEGHỊ ISI N'OZIOMA → MGBE Ọ GA-ABIA IJE KA A NYE YA OTUTO N'IME NDỊ NSỌ YA.

(Echiche m nke onwe m: Guo 2 Ndị Tesalonaika 1:8 nwayọọ. 2 Ndị Tesalonaika 1:8 kpọrọ aha otu abụọ, ọ bughị otu otu. Otu nke mbụ AMAGHỊ Chineke. Otu nke abụọ EGHOTAGHỊ ozioma ma ọ bụ AGHOTAGHỊ ya. Ima na irube isi ka a kpọrọ aha ha onụ n'otu amaokwu ahụ. Riba ama 2 Ndị Tesalonaika 1:10 kwa, nke bụ akụkụ nke otu ahirịokwu ahụ. Otu ọbịbia Jizọs ahụ nke bụ ọkụ nye otu igwè bụkwa ebube nye ibe ya igwè ahụ. Nke a bụ otu ihe mere naanị otu. Kpọmkwem akaebe nke onye ọ bụla na-anọ na ihe mere a ka a na-ekpebi ugbo a, ọ bughị mgbe e mesiri.)

L3. Mkpughe 19:11 Mgbe ahụ kwa, elere m anya hụ ka eluigwe megheere. Ahụkwara m otu inyinya di ọcha. Onye nọkwasiri n'elu ya bụ onye a na-akpọ Onye kwesiri ntụkwasị obi na Onye eziokwu. Ọ bụ onye na-ekpe ikpe n'uzọ ziri ezi na-ebukwa agha. (12) Anya ya na-acha dika ire ọkụ. Otutu okpueze dīkwa ya n'isi. Otu aha nke naanị ya maara omimi ya ka e dekwasiri ya n'egedege ihu. (13) E gbokwasiri ya uwe mwuda e denyere n'ọbara. Aha a na-akpọ ya bụ Okwu Chineke.

ONYE NỌDURỤ ALA N'ELU YA KA A NA-AKPỌ OKWUKWU NA EZIOKWU → AHA YA BỤ OKWU CHINEKE.

Mkpughe 19:16 Otu aha ka e dere n'elu uwe ya na n'elu apata ya: Eze kachasi ndị eze niile, na Onyenwe kachasi ndị nwenụ niile.

EZE NDỊ EZE, NA ONYENWE NDỊ ONYENWE.

(Echiche m nkeonwe: Riba ama otu ntakiri amaokwu di na Mkpughe 19:12. Jizos nwere aha e dere edere nke o dighi mmadu o bu la maara, ma o bu naani ya n'onwe ya maara aha ahụ. Aha ndi a e nyere omumu ihe a aputara n'otu ihe odide ahụ. Aha ndi ahụ bu Onye Kwesiri Ntukwasị Obi na Onye Eziokwu. Okwu Chineke. Eze nke ndi eze, na Onyenwe nke ndi onyenwe.)

L4. AKWUKWỌ NDI EMEGHERE

Mkpughe 20:11 Ahukwara m otu ocheeze ocha buru ibu, na onye nkwasi n'elu ya. Uwa na mbara eluigwe si n'ihu ya gbapụ, ahukwaghị ebe obula nye ha. (12) Ahuru m ndi niile nwuru anwu, ndi ukwu na ndi nta, ka ha guzo n'ihu ocheeze ahụ. E meghere akwukwo di iche iche, meghekwa akwukwo ozọ, nke bu akwukwo nke ndu. E sitekwara n'ihe niile e dere n'akwukwo ahụ kpee ndi a niile nwuru anwu ikpe dika oru ha ruru si di. (13) Oke osimiri niile nyeghachiri ndi niile nwuru no n'ime ha. Otu a kwa, onwu na ala mmuo nyeghachikwara ndi nwuru anwu di n'ime ha. E kpekware onye obula ikpe dika oru ya si di. (14) Emesia, a tanyere onwu na oku ala mmuo n'ime odo oku ahụ. Nke a bu onwu nke ugboro abuo nke bu odo oku. (15) Onye obula a na-achotaghị ebe e dere aha ya n'akwukwo nke ndu ahụ, ka a tanyere n'ime odo oku ahụ.

E MEGHERE AKWUKWỌ NDI AHỤ + E MEGHEKWARA AKWUKWỌ OZỌ, BU AKWUKWỌ NDU → ONYE OBULA A HUGHỊ N'AKWUKWỌ NDU E DERE AHA YA E TUFUURU N'ODO OKU.

(Echiche m nke onwe m: Udi akwukwo abuo putara n'ihu ocheeze na Mkpughe 20:12. Otu udi akwukwo na-edeko ihe ndi mmadu mere. Udi akwukwo nke ozọ na-edeko aha, nke a na-akpo akwukwo nke ndu. Mkpughe 20:12 ekwughị na e nwere onye a zoputara site n'ihe e dere n'akwukwo oru ndi ahụ. Mkpughe 20:15 na-ekwu na naani ihe kpebiri ihe ga-emeso mmadu bu ma e dere aha onye ahụ n'akwukwo nke ndu.)

L5. NHORO AHU, KWUORO N'UZO DOROO ANYA KA OKWU BAIBOL NA-EKWU IHE OBULA

Jon 3:18 Ikpe amaghị onye obula kwere na ya, ma onye obula na-ekweghi aghoolari onye ikpe mara, n'ihia na o kweghi n'aha Okpara Chineke muru naani ya.

MA ONYE OBULA NA-EKWECHI AGHOOLARI ONYE IKPE MARA.

Jon 3:36 Onye obula kwere n'Okpara ahụ nwere ndu ebighi ebi, ma onye obula juru Okpara ahụ agaghị ahụ ndu n'ihia na iwe Chineke ga-adiri ya."

ONYE OBULA KWERE N'OKPARA AHU NWERE NDU EBIGHI EBI.

Ndi Rom 6:23 N'ihia na ugwo oru mmehie bu onwu, ma onyinye amara Chineke na-enye n'efu, bu ndu ebighi ebi, site na Jisọs Kraist Onyenwe anyi.

N'IHI NA UGWỌ ORU MMEHIE BU ONWU → MA ONYINYE AMARA CHINEKE NA-ENYE N'EFU, BU NDU EBIGHI EBI, SITE NA JISOS KRAIST ONYENWE ANYI.

(Echiche m nkeonwe: Ndi Rom 6:23 bu amaokwu di n'etiti omumu ihe a niile. Ndi Rom 6:23 bu otu ntakiri ahiriokwu nwere akuku abuo. Mmehie nwere ugwo a ga-akwu maka ya, ugwo ahụ bu onwu. A na-akwu ugwo ahụ n'uzo abuo. Ma mmadu na-akwu ugwo ahụ n'onwe ya ruo mgbe ebighi ebi, ma o bu mmadu na-anara ihe Jizos akwoolari dika onyinye. Nke ahụ bu nhoro ahụ dum. O dighi onye puru igba oso nhoro ahụ, n'ihia na iju ihoro bu otu ihe ahụ dika ihoro uzọ mbu ahụ. Ihe niile di n'omumu ihe a, site na "ka anyi mee mmadu" na Jenesis 1:26 ruo n'ocheeze ahụ di na Mkpughe 20, na-arusi oru ike bjaruo mkpebi otu a. Oge ka foduru ime mkpebi ahụ. Jizos ka na-akpo oku.)

L6. Oru Ndi Ozi 4:12 ↗ read this in your Bible

NZOPUTA ADIGHI N'IME ONYE OBULA OZO → N'IHI NA O NWECHI AHA OZO E NYERE N'ETITI MMADU N'OKPURU ELUIGWE NKE E NWERE IKE ISITE NA YA ZOPUTA ANYI.

MMECHI

Mkpughe 22:17 Mmuo Nso na nwanyị ahụ a na-alu ohuru na-asị, "Bia!" Ka onye obula nuru okwu a kwuo si, "Bia!" Onye akpiri na-akpo nku ya bia, onye obula chorọ ya bia nuru mmiri na-enye ndu na-akwughị ugwo obula.

MMUO NSO NA NWANYI AHU A NA-ALU OHURU NA-ASI → ONYE OBULA CHORO YA BIA NURU MMIRI NA-ENYE NDU NA-AKWUGHİ UGWỌ OBULA.

Jon 3:17 N'ihì na Chineke eziteghì Ọkpara ya n'ụwa ka o maa ụwa ikpe, kama ka e site n'aka ya zọpụta ụwa.

N'IHI NA CHINEKE EZITEGHÌ ỌKPARA YA N'ỤWA KA O MAA ỤWA IKPE → KAMA KA E SITE N'AKA YA ZỌPỤTA ỤWA.

(Echiche m nkeonwe: Ọkpụkpọ ọnụ ikpeazụ nke dị na Baibul adighi efu ọlaocha ọbụla, a na-enyekwa ya onye ọbụla. Okwu e ji mee ihe bụ "onye ọbụla." Okwu ahụ na-ahapụghị onye ọbụla n'ezo, n'ihu ọma ka e ji hapụ ya otú ahụ. Ọ dighi ahapụ onye kasị njoyo nke na-agụ omumụ ihe a, ma ọ bụ onye lụsoro ọkpụkpọ a ọgụ site n'ikwu mba n'ime ọtụtụ afo. Jizos, bụ onye nwere ihe ndị a niile, ka bụ onye na-asị Bịa. Naanị ihe onye ọbụla kwesiri ime bụ ibia were mmiri nke ndụ.)

AJỤJỤ NGWALITE

1. Jenesis 1:26 — Chineke wee si, Ka anyị mee mmadụ n'ụdidi anyị:

- a) dika oyiyi anyị
- b) lee, ọ di ezigbo mma
- c) n'oyiyi Chineke kere ya

2. Aisaja 7:14 — Lee, nwaagboghọ na-amaghị nwoke ga-atụrụ ime, mụọ nwa nwoke:

- a) i ga-akpọ aha ya JISQS
- b) a ga-akpọkwa aha ya Imanuel
- c) ha ga-akpọkwa aha ya Emanuel

Ndi Ikpe 13:22 — Manoa gwara nwunye ya, si: Anyị ga-anwụ n'ezie:

- a) n'ihì na m bụ mmadụ nwere egbugbere ọnụ na-adighi ọcha
- b) n'ihì na ebe i na-eguzo bụ ala nsọ
- c) n'ihì na anyị ahụla Chineke

4. Abụ Ọma 110:1 — Onyenwe anyị sirị Onyenwe m, Nọdụ ala n'aka nri m:

- a) ruo mgbe m mere ndị iro gi ihe mgbakwasị ụkwụ gi
- b) chia n'etiti ndị iro gi
- c) tutu ruo mgbe m ga-eme ndị iro gi ihe mgbakwasị ụkwụ gi

5. Hibru 1:8 — Ma banyere Ọkpara ahụ, ọ na-asị, Ocheeze gi, O Chineke, na-adigide ruo mgbe ebighi ebi:

- a) mkpara ezi omume bụ mkpara nke alaeze gi
- b) mkpara achi alaeze gi bụ mkpara ziri ezi
- c) ọchichi ahụ ga-adikwa n'ubu ya

6. Jenesis 22:8 — Chineke n'onwe ya ga-ewetara onwe ya nwa aturụ e ji chụọ aja nsure oku:

- a) tinye ya n'ahụ Aizik nwa ya
- b) ya mere ha abụọ gara ọnụ
- c) lee oku na nkụ ahụ

7. 2 Ndi Tesalonaika 1:9 — Ndi a ga-ata ahuhu nke mbibi ebighi ebi site n'ihu Onyenwe anyi:

- a) na site n'ebube nke ike ya
- b) nke bụ ọnwụ nke abụọ
- c) na maka ebube nke idi ukwu ya

IGWE AZIZA: 1-a, 2-b, 3-c, 4-c, 5-a, 6-b, 7-a

NDỊ AKAIBA NỌ N'AZỤ AZIZA A

Aziza a adabereghị n'olu onye edemede otu. Mozis, Joshua, onye dere akwụkwọ Ndiisi, onye dere akwụkwọ Usoro Eze, na Devid, ha niile tinyere aka na ya. Aizaya, Maika, na Maịlakai mekwara otu ihe ahụ. Matiu, Luk, na Jon mekwara otu ihe ahụ. Pita kwuru okwu n'oge Pentikost. Filip kwuru okwu n'okporo ụzọ ọzara. Pọl dere n'akwụkwọ ozi asatọ. Onye dere akwụkwọ Ndi Hibru mechiri ya. Nke

ahụ bụ olu iri na ise, gbasaa n'akwukwọ iri abụọ na asatọ nke Bible, site n'isi akụkụ nke mbụ nke akwukwọ Jenesis ruo n'isi akụkụ ikpeazụ nke akwukwọ Mkpughe. Olu iri na ise ndị ahụ niile na-ekwu otu ihe banyere otu onye ahụ.

KA NCHỌPUTA A SI GBASAA

OTU ONYINYO SI AKỌWA ÌHÈ: OSISI AHỤ E BORO AỊZIK N'AZỤ (JENESIS 22:6) NA OBE AHỤ E BORO N'AZỤ ỌKPARA AHỤ (JON 19:17). ONYINYO AHỤ PỤTARA N'ELU UGWU. AHỤ AHỤ PỤTARA N'ÈZÍ OBODO.

OTU ESI MARA MKPA OKWU NDỊ A: OTU OKWU BEKEE BỤ "LORD" NA-ANỌCHITE ANYA OKWU HIBRU ABỤỌ DỊ ICHE ICHE NA ABỤ ỌMA 110:1. OKWU HIBRU ABỤỌ AHỤ BỤ YEHOVA (H3068) NA ADON (H113). ỊRỤ ỤKA NIILE JIZỌS RỤRỤ NA MATIU 22:45 DABERE N'ỌDỊICHE AHỤ.

→ OTU NKE A METỤTARA GỊ: JIZỌS ABỤGHỊ NAANỊ ONYE BỊARA. JIZỌS ABỤGHỊ NAANỊ ONYE NA-ABỊA. JIZỌS BỤ ONYE CHỌRỌ IBI NA GỊ UGBU A (NDỊ KỌLỌSỊ 1:27, NDỊ GALESHIA 2:20).

IHE NKE A PỤTARA MAKÀ MGBE EBIGHỊ EBI: ỤGWỌ ỌRỤ MMEHIE BỤ ỌNWỤ. ONYINYO CHINEKE BỤ NDỤ EBIGHỊ EBI SITE NA JIZỌS KRAỊST ONYENWE ANYỊ (NDỊ ROM 6:23). Ọ BỤ NAANỊ ỤZỌ ABỤỌ NDỊ A KA MMADỤ GA-ESI KWUỌ ỤGWỌ MMEHIE.

ỤZỌ DỊ ICHE: ABỤ ỌMA 110:4 NA AKWUKWỌ HIBRU ISI NKE 7 NA-EMEGHE ỤZỌ MAKÀ NKUZI NIILE GBASARA ỌRỤ NCHỤAJA MELKIZEDEK. NKUZI A NA-AKỌWA OTU EZE NA OTU ONYE NCHỤAJA JIKỌTARA ỌNỤ N'OTU ONYE, ONYE BURU ỤZỌ TUPU IWU AHỤ, ONYE CHINEKE NỤRỤ IYI NA Ọ GAGHỊ AGBANWE YA. NKUZI A KWESỊRỊ INWE ỌMỤMỤ IHE ZURU OKE NKE AKA YA.

→ OKPORO ỤZỌ DỊ ICHE: "ANYỊ" NA "NKE ANYỊ" NKE JENESIS 1:26, JIKỌTARA YA NA "OTU ONYENWE ANYỊ" NKE DIUTERONOMI 6:4, NA-EMEGHE ỤZỌ MAKÀ ỌMỤMỤ IHE ZURU EZU BANYERE CHI NNA, ỌKPARA NA MMUỌ NSỌ. CHI NNA, ỌKPARA NA MMUỌ NSỌ BỤ OTU CHINEKE, EBE A NA-AKPO NNA, ỌKPARA, NA MMUỌ NSỌ DỊ ICHE ICHE N'AHA N'OFE AKWUKWỌ NSỌ DUM. ỌMỤMỤ IHE A METURỤ NAANỊ N'ỌNỤ ỌNỤ NKE ỌMỤMỤ IHE AHỤ ZURU EZU.

→ ỤZỌ DỊ ICHE: 2 NDỊ TESALONAỊKA 1:7-10 NA MKPUGHE 19:11-16 NA-EMEGHE ỌDỊDỊ NKUZI NIILE GBASARA ỌBỊBỊA ỌZỌ NKE JIZỌS. NKUZI A GỤNYERE EZI OKWU NA ỌBỊBỊA ỌZỌ NKE JIZỌS GA-ADỊRİRỊ ADỊ, MBEREDE NKE ỌBỊBỊA ỌZỌ NKE JIZỌS GA-ABỊA, YANA IWU KA ANYỊ NA-ECHE NCHE MAKÀ ỌBỊBỊA ỌZỌ NKE JIZỌS. KWUO YA N'ỤZỌ DORO ANYA: AKWUKWỌ NSỌ NA-EKWU NA ỌBỊBỊA ỌZỌ NKE JIZỌS AGHAGHỊ ỊDỊ MGBE NIILE MA JỤ INYE OGE A KARA AKA NKE ỌBỊBỊA ỌZỌ NKE JIZỌS (MATIU 24:36, ỌRỤ NDỊ OZI 1:7). ỌRỤ OZI A JỤKWA INYE OGE A KARA AKA NKE ỌBỊBỊA ỌZỌ NKE JIZỌS.

ỤZỌ DỊ ICHE: JENESIS 3:15, MKPURỤ NWANYỊ AHỤ, NA-EMEGHE ỤZỌ MAKÀ USORO IHE NIILE GBASARA MKPURỤ AHỤ E KWERE NA NKWA. USORO A NA-AGAFE SITE N'AKA EBREHAM (JENESIS 22:18), GAFERE N'AKA DEVID (ABỤ ỌMA 132:11), A KPỌKWA AHA YA KPỌMKWEM NA GALESHIA 3:16.

→ MKPUGHE PỤRỤ ICHE: JEKQB JỤRỤ ONYE AHỤ Ọ NA-AMABA AKA NA JENESIS 32 MAKÀ AHA NKE ONWE YA, MA Ọ JỤRỤ YA (JENESIS 32:29). MANỌA JỤRỤ MMUỌ OZI ONYENWE ANYỊ MAKÀ AHA NKE ONWE YA, A GWARA YA NA AHA AHỤ BỤ PILIY (H6383), NKE DỊ EBUBE NKE UKWUU KA A GA-EJỊ MATA YA (NDỊ IKPE 13:18). AỊZAYA KWURU MGBE AHỤ NA NWA AHỤ A MURỤ NYE ANYỊ GA-AKPO ONYE EBUBE, PELE (H6382), SITE N'OTU MGBOROGWỤ AHỤ (AỊZAYA 9:6). AHA AHỤ E JICHIRI N'AGBA OCHIE KA A NA-EKWUPỤTA YA N'ELU OTU NWA ỌHURỤ. NÁ NGWUCHA AKWUKWỌ NSỌ, MGBE Ọ NA-AGBA ỊNYỊNYA SI N'ELUIGWE, JISỌS KA NWERE AHA NKE Ọ DỊGHỊ MMADỤ Ọ BỤLA MARA MA Ọ BUGHỊ NAANỊ YA (MKPUGHE 19:12). AHA AHỤ ENYELA, MA AHA AHỤ KA DỊ OMIMI KARỊA KA ỌMỤMỤ IHE A GWARA ANYỊ.

NNỌQ IHE ỌBỤLA ONYE — ONYE ỌBỤLA I BỤ, GAA N'ITHU NA-AGỤ

Ị kwesighị ịbụ Onye Kraịst tupu ị guo ọmụmụ ihe a. Ọtụtụ ihe nwere ike ibutere gị ebe a. Ọchụcho nwere ike ibutere gị ebe a. Esemokwu nwere ike ibutere gị ebe a. Ajuju ị bu n'obi gị ruo ọtụtụ afọ nwere ike ibutere gị ebe a. Mmasị ịmata banyere okwukwe onye ọzọ nwere ike ibutere gị ebe a. Ihe niile dị na weebusaiti a bụ nke gị, n'efu, n'asụsụ gị. Anyị adighị ajụ aha gị. Anyị adighị ajụ obodo gị. Anyị adighị ajụ ihe ị kwenyere. Otu ọmụmụ ihe apughị ikpughị Jizọs n'uju. Anyị tinyere ike anyị niile n'ajụjụ a, ọmụmụ ihe a ka gara naanị otu ụzọ n'ime Baibul. Jizọs dila adi tupu mmalite. Jizọs di adi ugbu a. Jizọs na-abighachi. Ọ dighi otu ibe puru ikpughị ihe niile ahụ n'uju. Ọmụmụ ihe ndi ọzọ ka na-eche n'ebe a. Ọmụmụ ihe banyere ebere na-eche n'ebe a. Ọmụmụ ihe banyere amamihe na-eche n'ebe a. Ọmụmụ ihe banyere ihe ọmuma na-eche n'ebe a. Ọmụmụ ihe banyere ndidi na-eche n'ebe a. Ọmụmụ ihe banyere iso Chineke ọzọ na-eche n'ebe a. Ọmụmụ ihe ọzọ na-abia. Guo ọmụmụ ihe ndi a n'usoro ọ bula masiri gị. Nyochaa isi mmalite anyi ka ị na-aga. Amaokwu ọ bula di n'ọmụmụ ihe ndi a ka edeputara n'uju,

kpomkwem. I dighi mgbe i ga-anara okwu anyi di ka eziokwu na-enweghi nyocha. I nwere ike itule amaokwu o bula n'onwe gi.

Okpukpo ozo na-esote nke a. Anyi agaghị eme ka o yie ka a na-ezo okpukpo ahụ. Okpukpo ahụ bu omumu ihe banyere ihe mmadu kwesiri ime ka a zoputa ya. Guo omumu ihe ahụ ugbu a ma o buru na i chorọ igu ya ugbu a. Guo ihe ozo mbu ma o buru na o ga-amasi gi igu ihe ozo mbu. O dighi onye na-agu onu. Onu uzọ na-anogide na-emeghe n'agbanyeghi ihe i hoooro. Pol kwuru okwu ndi di n'okpuru n'ime obodo juputara n'ebe ichu aja ruru nye chi ndi na-abughi Chineke nke ya. Pol kwuru okwu ndi a nye ndi na-agwaghị Pol ka o bia n'obodo ahụ.

Oru Ndi Ozi 17:26 ↗ *read this in your Bible*

O SITERE N'OTU QBARA MEE MBA NIILE NKE MMADU → KA HA CHOO ONYENWEANYI MA CHOTA YA + O DIGHI ANYA SITE N'AKA ONYE O BULA N'IME ANYI.

OKWU ISI HIBRU

“mmuo ozi / onyeozi” — H4397 malak — onye e zipuru; onye ozi; mmuo ozi

Okwu a na-akpo aha ozi, o bughị okwu na-akpwa odidi. A na-eji okwu a mee ihe banyere umu mmadu. A na-eji okwu a mee ihe banyere ndi amuma. A na-eji okwu a mee ihe banyere ndi mmuo ozi eluigwe. Okwu a n'onwe ya adighi agwa gi IHE onye e zigara ahụ bu. Okwu a n'onwe ya na-agwa gi nnoo na e zigara mmadu. Ihe ndi gbara Baibul gburugburu ka o na-agwa gi ihe ndi ozo foduru. Ihe ndi gbara Baibul gburugburu na-agwakwa gi ihe ndi ozo foduru n'akuko ndi a.

“Chineke” — H430 elohim — Chineke; chi ndi ozo; ezi Chineke ahụ

Elohim bu udi nnomno n'otutu. A na-eji Elohim mgbe niile maka Chineke naani otu, ya na ngwaa nke otu onye. Okwu a n'onwe ya na-ebu ozuzu nke a na-enyocha n'omumu ihe a.

“Onyenwe anyi” — H3068 Yehovah — aha ogbugba ndu nke Chineke, nke e dere na KJV di ka Onyenwe anyi n'akwukwo mkpuredemede ukwu

Ebe obula "LORD" putara na mkpuredemede ukwu n'Agba Ochie, Jehova bu aha Hibru di n'okpuru okwu Bekee bu LORD.

“Onyenwe” — H113 adown — onyenwe; nna ukwu; onye nwe ihe; onye na-achi achi

Na Abu Oma 110:1, udi okwu adown na-agu 'Onyenwe m.' Adown bu okwu Hibru di iche site na Yehova, bu Onyenwe na-agwa Onyenwe Devid okwu n'amaokwu ahụ.

“otu” — H259 echad — otu; jikotara onu; nke mbu

Echad bu okwu di na "Onyenwe anyi bu Chineke anyi, otu Onyenwe anyi." Echad bukwa otu okwu ahụ e ji akpo mgbede na ututu OTU ubochi. Echad bukwa otu okwu ahụ e ji akpwa otu nwoke na nwunye ya na-agho OTU anu ahụ.

“naani nwa” — H3173 yachiyd — naani; naani otu; onye owerę; odogini

Jenesis 22 kporo Aizik "naani okpara gi" ugboro ato di iche iche. Yachiyd putara onye naani ya na o dighi onye ozo.

“osisi” — H6086 ets — osisi; ahijia osisi; osisi aru ulo; otutu osisi; alaka osisi

Ets bu otu okwu Hibru nke kpuchiri ma osisi di ndu ma osisi e gbutoworo. Ets bu okwu e ji akpwa osisi Abraham bokwasiri n'ahụ Aisak.

“ihe itunanya” — H6382 pele — ihe itunanya; ihe di ebube; ihe kariri nghota

Pele bu aha mbu e nyere nwa ahụ na Aizaya 9:6.

“ihe nzuzo / ihe itunanya” — H6383 piliy — ihe itunanya; ihe itunanya nke ukwu ka a ga-eji mata ya

Piliy bu okwu mmuo ozi Onyenwe anyi nyere Manoa iji kwaa aha ya. Piliy sitere n'otu mgborogwu ahụ e si nweta aha pele di na Aizaya 9:6.

“agboghọ na-amaghị nwoke” — H5959 almah — otu nwaagboghọ na-alubeghi di; nwaagboghọ na-amaghị nwoke; nwaagboghọ

Almah bụ okwu e ji mee ihe n'Aizaya 7:14.

“Emanuel” — **H6005 Immanuwel** — Chineke n'onyeere anyị

Immanuwel bụ aha nke n'onwe ya bụ ahịrịokwu zuru ezu. Matiu na-asughariri onye na-agụ akwụkwọ aha a.

“**ochiagha / onyeisi**” — **H8269 sar** — onye isi; onye ndú; ochiagha; eze nwa; onye na-achi

Sar bụ aha nnukwu onye ahụ nke jide mma agha e weputara na mpụga Jeriko na-akpọ onwe ya.

“**ABU M ONYE O BU**” — **H1961 hayah** — ịdị; ịdị adi; igho

Hayah bụ mkpọrọ okwu dị n'okpuru "ABU M ONYE M BU" n'ebe oku na-enwu n'ohia.

OKWU ISI GRIKI

“Okwu” — **G3056 logos** — okwu; ihe ekwuru; ihe a kwuru; nkọwa echiche

Jon amaghị amalite Ozioma Jon site na omumụ. Jon na-amalite Ozioma Jon tupu mmalite.

“biri” — **G4637 skenoo** — ịma ụlọ ikwu; ịma ụlọ ikwu; ibi na ụlọ ikwu

"Okwu ahụ ghorọ anụ ahụ, biri n'etiti anyị." Amaokwu a na-akọwa Chineke bi n'ime anụ ahụ mmadụ dika mmadụ si ebi n'ụlọ ikwu.

“naanị okpara” — **G3439 monogenes** — nke a mụrụ naanị ya; nke dị iche; nke naanị ya dị n'ụdị ya

A na-eji Monogenes akọwa Okpara ahụ. A na-ejikwa Monogenes akọwa Aizik na Ndị Hibru 11:17.

“kwuputara” — **G1834 exegeomai** — iduzi apụ; ịkpọputa; ịkọ okwu zuru oke; ime ka amara

O dighi onye o bula hurula Chineke. Okpara ahụ a mụrụ naanị ya edugoro Chineke apụta ihè ebe a ga-ahụ Chineke.

“mekorịta” — **G2644 katallasso** — ịgbanwe site n'ilu na-abụ enyi; iweghachi n'ihu oma

Katallasso na-akpọ aha ihe niile bụ isi ihe mere obe ahụ ji dị, n'otu okwu.

“mmezikorịta” — **G2643 katallage** — nweghachi amara; ijikọta ọzọ akụkụ abụọ nke kewapụrụ

Katallage sitere n'otu mgborogwu ahụ dị na katallasso e kwuru n'elu. Katallasso na-akọwa omume mmezikorịta (mweghachi nke enyi enyi n'etiti mmadụ abụọ e kewapụrụ). Katallage na-akọwa nsonaazụ nke mmezikorịta ahụ.

“ntachi ahụhụ” — **G859 aphesis** — njikpu; ntọhapụ; ihapụ; mgbaghara

E wezuga obara na-awufu, mmehie agaghị apụ.

“ihe omimi” — **G3466 musterion** — ihe nzuzo; ihe e zoro ezo na mbụ ma gwaa ya ugbu a

N'ime Baibul, ihe omimi abughị mgbe niile ihe mgbagwoju anya a ga-edozi. Ihe omimi n'ime Baibul bụ ihe nzuzo Chineke kpabiri ikpwa.

“ibọ ọbọ” — **G1557 ekdikesis** — ihe na-esi n'ikpe ziri ezi apụta; imezigharị ajọ omume kpamkpam

Ekdikesis bụ okwu e ji mee ihe na 2 Ndị Tesalonajika 1:8. Ekdikesis apụtaghị iwe na-apughị ijide n'onwe ya. Ekdikesis putara ikpe ziri ezi emezuru kpamkpam.

“okpara mbụ” — **G4416 prototokos** — okpara; onye buru ụzọ mụọ

Nna ahụ na-asị "ka ndị mmụọ ozi Chineke niile fee ya ofufe" banyere Okpara ahụ.

SOURCES & CREDITS

Scripture: Igbo Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).